

Rynek Książki w Polsce 2015

Kompendium wiedzy o rynku wydawniczo-księgarskim:

- analiza zmian, prognozy rozwoju poszczególnych segmentów rynku wydawniczego
 - prezentacje największych firm z branży (charakterystyka firm, informacje o obrotach, sprzedaży książek itd.)
 - liczne tabele i zestawienia, m.in. z wynikami badań czytelnictwa, danymi na temat wielkości produkcji wydawniczej, informacjami o nakładach książek
- przegląd najważniejszych wydarzeń jakie zaszły na rynku wydawniczo-księgarskim w okresie 2014-połowa 2015 roku
 - informacje o najważniejszych polskich targach książki oraz o instytucjach i organizacjach działających na rynku książki
 - kilkaset biogramów osób kształtujących polski rynek wydawniczy

Wydawnictwa 80 zł • Dystrybucja 40 zł • Poligrafia i Papier 50 zł
Targi, instytucje, media 40 zł • Who is who 50 zł

www.rynek-ksiazki.pl

Spis treści

OD REDAKTORA (Elżbieta Stefańczyk) – 3

ARTYKUŁY

Ewa Głowacka: WebQUAL i TechQUAL. Platformy i narzędzia badań jakości usług elektronicznych i informatycznych na wyższych uczelniach – 4

Barbara Budyńska: Biblioteki publiczne z ofertą dla cudzoziemców – 9

Edyta Kosik: Na pomoc bibliotecznym poszukiwaniom czytelnika – 15

WYWIADY

Rozmowa z Jackiem Smółką – Bibliotekarzem Roku 2015 (Marzena Przybysz) – 18

Z BIBLIOTEK

Katarzyna Seroka: Publiczne czy prywatne? Komercyjne biblioteki w Japonii – 20

Iwona Kaczmarek: Biblioteka Geograficzna Uniwersytetu Łódzkiego – nie tylko dla geografów – 22

Anna Pietrzak, Dominika Stepanajts, Jakub Fornalczyk: Biblioteka Uczelni Łazarskiego świętuje Tydzień Bibliotek – 27

O BIBLIOTEKACH W PRASIE

„Spotkania z historią” w bibliotece... (Agnieszka Prymak-Sawic) – 29

SPRAWOZDANIA I RELACJE

Seniorzy w bibliotekach w Euroregionie Nysa (Joanna Jagodzińska) – 32

W SZUFLADZIE BIBLIOGRAFA – BIBLIOTEKARZA

Czy to drobiazgi? (Ewa Dombek) – 34

PRZEGLĄD PIŚMIENNICTWA

Z oficyny wydawniczej SBP (Marzena Przybysz) – 37

PRAWO BIBLIOTECZNE

Nowe obowiązki informacyjne bibliotek (Rafał Golał) – 38

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Jadwiga Piotrowska (Magdalena Rzadkowolska) – 41

Z ŻYCIA SBP

Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej ZG SBP • Zebranie Zarządu Sekcji Bibliotek Muzycznych SBP • Patronaty SBP (Marzena Przybysz) – 42

POSTAKTUALIA (Jacek Wojciechowski) – 43

W KILKU SŁOWACH – 36

Contents

FROM THE EDITOR (Elżbieta Stefańczyk) – 3

ARTICLES

Ewa Głowacka: WebQUAL and TechQUAL. Platforms and Tools for Evaluating the Quality of Electronic and IT Services in Academic Institutions – 4

Barbara Budyńska: Public Libraries with Services for Foreigners – 9

Edyta Kosik: Assisting Users' Library Queries – 15

INTERVIEWS

Interview with Jacek Smółka – the Librarian of the Year 2015 (Marzena Przybysz) – 18

FROM LIBRARIES

Katarzyna Seroka: Public or Private? Commercial Libraries in Japan – 20

Iwona Kaczmarek: Geographic Library of the University of Lodz – Not Only for Geographers – 22

Anna Pietrzak, Dominika Stepanajtys, Jakub Fornalczak: The Library of Lazarski University Celebrates the Libraries Week – 27

ON LIBRARIES IN THE PRESS

„Encounters with History” in a Library... (Agnieszka Prymak-Sawic) – 29

EVENTS AND REPORTS

The Eldery in Libraries in Nysa Euroregion (Joanna Jagodzińska) – 32

IN A BIBLIOGRAPHER-LIBRARIAN'S DRAWER

Are These Trifles? (Ewa Dombek) – 34

REVIEW OF PUBLICATIONS

From the PLA Publishing House (Marzena Przybysz) – 37

LIBRARY LAW

New Information Obligations for Libraries (Rafał Golał) – 38

OBITUARIES

Jadwiga Piotrowska (Magdalena Rządrowska) – 41

FROM THE PLA

The Meeting of the Regional Bibliography Group of the PLA General Board • The Meeting of the PLA Music Libraries Section • The PLA Patronages (Marzena Przybysz) – 42

POST-CURRENT EVENTS (Jacek Wojciechowski) – 43

IN A NUTSHELL – 36

Od Redaktora

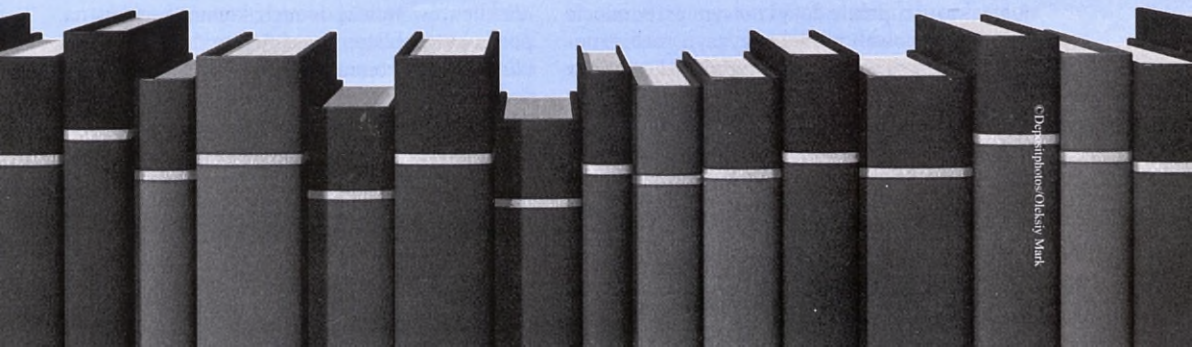
Szanowni Państwo,
Drodzy Czytelnicy,

Wrześniowy numer „Bibliotekarza” otwieramy tekstami w dziale „Artykuły”. Pierwszy z nich, *WebQUAL i TechQUAL. Platformy i narzędzia badań jakości usług elektronicznych i informatycznych na wyższych uczelniach* Ewy Głowackiej, przedstawia badania satysfakcji użytkowników usług elektronicznych i informatycznych. Autorka omawia dwa narzędzia tj. WebQUAL i TechQUAL wykorzystywane przez uczelnie amerykańskie do prowadzenia badań. Kolejny artykuł *Biblioteki publiczne z ofertą dla cudzoziemców* Barbary Budyńskiej nawiązuje do tekstów *Zbliżają się goście* opublikowanego w styczniu oraz *Uchodźcy w Polsce*, który ukazał się w czerwcu. Autorka prezentuje w nim działania bibliotek publicznych przygotowane z myślą o cudzoziemcach w Polsce, np. różne formy aktywności dla dzieci i młodzieży, gromadzenie księgozbioru do nauki języka polskiego oraz literatury w innych językach. Omówione zostały także działania podejmowane z myślą o bibliotekach, które przygotowują się do podjęcia nowych zadań, np. szkolenia dla bibliotekarzy, edukacyjne działania środowiskowe. W ostatnim artykule *Na pomoc bibliotecznym poszukiwaniom czytelnika* Edyta Kosik omawia katalog KaRo oraz portal w.bibliotece.pl., które umożliwiają wyszukiwanie interesujących publikacji. Autorka koncentruje się także na zaletach katalogów, dokonuje ich oceny z punktu widzenia użytkowników. W numerze zamieszczamy wywiad z Jackiem Smółką, kierownikiem olsztyńskiej Planety 11, laureatem VI edycji Ogólnopolskiego Konkursu SBP Bibliotekarz Roku 2015. Z rozmowy wyłania się sylwetka zaangażowanego bibliotekarza, sprawnego organizatora działalności dużej miejskiej biblioteki, osoby mającej wiele pomysłów, których realizacja wymaga zaangażowania nie tylko pracowników biblioteki, ale też jej otoczenia.

W dziale „Z bibliotek” prezentujemy trzy artykuły. W pierwszym z nich *Publiczne czy prywatne? Komercyjne biblioteki w Japonii* Katarzyna Seroka omawia przykład nietypowego zarządzania biblioteką publiczną na japońskiej wyspie Kiusiu i skutki tego eksperymentu negatywnie ocenionego przez środowisko lokalne. Drugi tekst *Biblioteka Geograficzna Uniwersytetu Łódzkiego – nie tylko dla geografów* Iwony Kaczmarek omawia zbiory i działalność Biblioteki Wydziału Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego. Autorzy trzeciego tekstu *Biblioteka Uczelni Łazarskiego świętuje Tydzień Bibliotek* Anna Pietrzak, Dominika Stepanajtys i Jakub Fornalczyk prezentują działania pracowników Biblioteki realizowane w ramach tegorocznych obchodów Tygodnia Bibliotek. W dziale „Sprawozdania i relacje” przedstawiamy relację Joanny Jagodzińskiej z międzynarodowej konferencji bibliotekarzy z Czech, Polski i Niemiec zorganizowanej w maju ph. *Seniorzy w bibliotekach w Euroregionie Nysa*. W dziale „W szufladzie bibliografa-bibliotekarza” prezentujemy tekst Ewy Dombek poświęcony pracy bibliografów, zaś w dziale „Prawo biblioteczne” tekst Rafała Golata poświęcony *Nowym obowiązkom informacyjnym bibliotek*.

Wrześniowy numer „Bibliotekarza” uzupełniają stałe działy „O bibliotekach w prasie”, „Przegląd piśmiennictwa”, „Z życia SBP”, „W kilku słowach”, a także „Postaktualia” Jacka Wojciechowskiego.

Elżbieta Stefanowicz

WebQUAL i TechQUAL

Platformy i narzędzia badań jakości usług elektronicznych i informatycznych na wyższych uczelniach

WSTĘP

Badania satysfakcji klientów różnych usług są na świecie dość popularne. Większość z nich opiera się na metodologii ServQUAL – badaniu luk w postrzeganiu usług w zakresie ich jakości oczekiwanej i postrzeganej. Obecnie coraz powszechniej badania dotyczą usług elektronicznych i informatycznych. Na świecie wykorzystuje się liczne projekty gotowych narzędzi do prowadzenia analiz w różnych instytucjach. Do takich projektów należą WebQUAL – zespół narzędzi do analizy jakości witryn internetowych oraz TechQUAL do analizy jakości usług informatycznych.

METODOLOGIA SERVQUAL

Metoda i kwestionariusz badań ServQUAL zostały opracowane w 1988 r. przez A. Parasurama, V. A. Zeithaml i L. L. Berry'ego. Wyróżnili oni jako pierwsze dwa rodzaje jakości obsługi: subiektywną, odczuwaną przez klientów oraz obiektywną, mierzoną za pośrednictwem różnych wskaźników na wyjściu badanej organizacji. Skoncentrowali się na pierwszym rodzaju jakości obsługi jako na zupełnie dotąd nowym przedmiocie badań. Opracowali model przyczyn rozbieżności pomiędzy oczekiwanym przez użytkowników a faktycznym poziomem jakości usługi (ang. Gaps Model of Service Quality). Twórcy koncepcji prowadzili serie wywiadów grupowych z usługobiorcami, których celem było dostarczenie obrazu jakości usług z uwzględnieniem centralnej roli klienta. Odbili też wiele spotkań z kadrą kierow-

niczą pracującą w sektorze przemysłowym. Problemy, które wyłoniły się z tych rozmów, pozwoliły badaczom na sformułowanie hipotez, a w końcu opracowanie narzędzi wspomagających pomiar jakości usług. Autorzy koncepcji wyszli od określenia pięciu luk w jakości usług i zdefiniowali je w następujący sposób:

Luka 1: Różnica pomiędzy oczekiwaniami klienta a postrzeganiem tych oczekiwań przez zarządzających.

Luka 2: Różnica pomiędzy postrzeganiem przez zarządzających oczekiwań klientów a cechami fizycznymi usługi (standaryzacja).

Luka 3: Różnica pomiędzy specyfikacją jakości usług a usługą aktualnie dostarczoną.

Luka 4: Różnica pomiędzy usługą dostarczoną a informacją przekazaną klientowi na temat tej usługi.

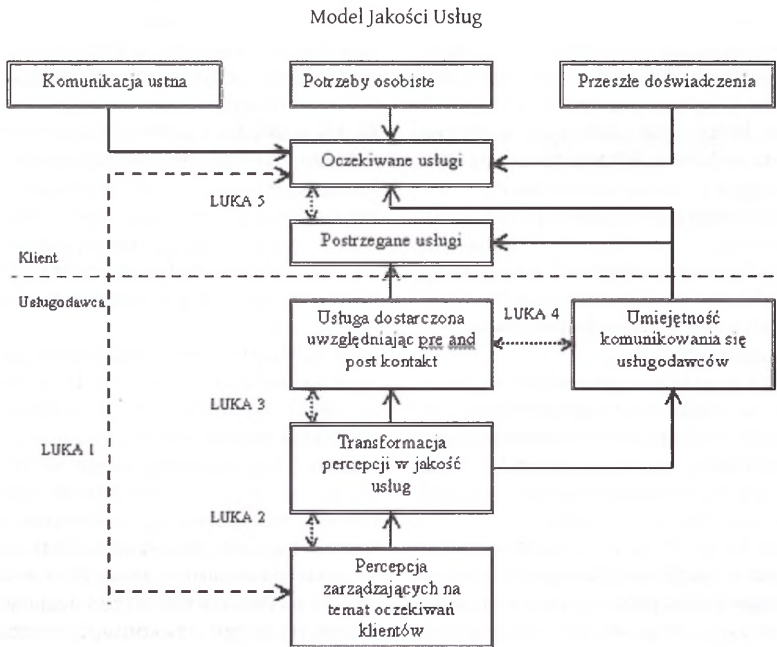
Luka 5: Różnica pomiędzy oczekiwaniami klienta a postrzeganymi przez niego usługami.

Wymienione różnice są przyczyną rozbieżności pomiędzy oczekiwaniami klientów a ich opiniami o stanie faktycznym otrzymywanych usług.

Prowadzący badania zdefiniowali też cztery podstawowe czynniki, które kształtują oczekiwania klientów. Należą do nich: komunikacja ustna, potrzeby osobiste, wcześniejsze doświadczenia i umiejętność komunikowania się usługodawców.

Koncepcja rozwinęła się w latach 1985-1988, szczególnie ustalenia dotyczące luki piątej, czyli usługi oczekiwane a usługi postrzegane. Zdefiniowano też jakość usług, którą tworzy zespół cech zapewniających satysfakcjonujące zaspokojenie potrzeb klientów. Do tych cech zalicza się:

Rys.1

Źródło: A. Parasuraman, V. A. Zeithaml, L. Berry, *A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research*, "Journal of Marketing Fall" 1985, s. 44, cyt. za: M. Sidor, *SERVQUAL w badaniach jakości usług bibliotecznych*, Biuletyn EBIB [on-line] 2000, nr 8(16) [dostęp: 19 maja 2015]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib16/sidor.html>

- Konkretyzację usługi (ang. tangibles) – zapewnienie dostępu do urządzeń, sprzętu, wyposażenia, środków komunikacji, personelu;
- Niezawodność (ang. reliability) – umiejętność przygotowania usługi;
- Reakcję na potrzeby rynku (ang. responsiveness) – rzetelnie, szybko, zgodnie z oczekiwaniami klienta;
- Fachowość i pewność (ang. assurance) – wiedza merytoryczna pracownika, takt oraz umiejętność zdobywania zaufania klientów;
- Empatię (ang. empathy) – utożsamianie się z potrzebami klienta¹.

Badania ServQUAL prowadzi się przy wykorzystaniu specjalnie skonstruowanego kwestionariusza. Każdej z wymienionych cech przypisanych jest kilka stwierdzeń (cztery lub pięć). Badany klient ocenia punktowo w skali 1-7 lub 1-5 adekwatność określonego stwierdzenia w odniesieniu do własnych odczuć na temat usług świadczonych przez konkretną organizację. Najczęściej w takich analizach prosi się klientów o dwukrotne wypełnienie kwestionariusza –

– pierwszy raz dla wyskalowania swoich oczekiwań w zakresie idealnej obsługi przez organizację, drugi – dla przedstawienia własnej oceny badanej, konkretnej instytucji. Wyrażone w skali punktowej różnice między oczekiwaniami a ocenami bieżącej działalności, ukazują najsłabsze obszary funkcjonowania danej organizacji w odczuciu jej klientów.

Obecnie metodologia ta jest podstawą do tworzenia różnych projektów badawczych w zakresie usług, także elektronicznych.

BADANIA WEBQUAL

ServQUAL wykorzystano m.in. do tworzenia narzędzia oceny stopnia satysfakcji użytkowników z witryn internetowych. Pomysł utworzenia oraz pierwsza wersja takiego modelu badań nazwanego WebQUAL (WebQUAL 1.0) powstał w 1998 r. pod wpływem dyskusji Stuarta Barnesa i Richarda Vidgena ze School of Management uniwersytetu w Bath ze studentami, podczas warsztatów poświęconych ocenie jakości zasobów internetowych.

Kwestionariusz składający się z 24 pytań był testowany w domenie witryn wyższych szkół biznesu w Wielkiej Brytanii: Bath, London (LBS), Manchester (MBS), and Warwick (WBS). Ostatecznie zdecydowano się na 23 pytania w czterech kategoriach:

- Łatwość korzystania – aspekt skoncentrowany głównie na możliwościach wyszukiwania informacji, a szczególnie na jakości nawigacji,
- Wrażenia estetyczne – ocena projektu i kolorystyki witryny,
- Zawartość – ocena informacji pod kątem jej relewancji, aktualności, szczegółowości, formatu oraz dopasowania do możliwości percepcji i przyzwyczajzeń odbiorców,
- Komunikacja i integracja – sposób utrzymywania więzi ze środowiskiem zewnętrznym oraz użytkownikami witryny. Analizowano powiązania z innymi witrynami, możliwości powrotu do serwisu z poziomu innych zasobów sieciowych, przedkości i bezpieczeństwo komunikacji.

Narzędzie koncentrowało się przede wszystkim na pomiarze jakości informacji, w mniejszym stopniu na zagadnieniu percepcji interakcji serwisu z użytkownikiem. Druga wersja kwestionariusza badawczego była testowana w badaniach witryn księgarń internetowych: Amazon, Blackwells i Internet Bookshop, a wersja trzecia – WebQUAL – obejmowała domeny aukcji internetowych. Twórcy kwestionariusza 3.0 ustanowili listę 27 pytań, w których skoncentrowali się na czterech głównych obszarach wymagań w stosunku do witryn z zakresu handlu elektronicznego: użyteczności, jakości informacji, jakości interakcji oraz jakości aukcji. W ich rozumieniu, użyteczność to jakość związana z projektem strony, np. z jej wyglądem, łatwością korzystania, nawigacją. Jakość informacji to ocena zawartości witryny, jej dopasowania do potrzeb użytkowników, szczególnie w zakresie dokładności i relewancji. Jakość interakcji z użytkownikiem określają cechy widoczne po bliższym zapoznaniu się z serwisem, takie jak np. bezpieczeństwo, dostarczanie produktów, personalizacja, komunikacja z właścicielem serwisu⁴. W kolejnej wersji (4.0) skupiono się przede wszystkim na kwestiach użyteczności serwisu. Jej twórcy – Stuart Barnes i Richard Vidgen skoncentrowali się na cechach analizowanych w ramach badań z zakresu Human-Computer Interaction (HCI) oraz użyteczności stron WWW. Zainteresowali się zatem dziedziną zajmującą się wzajemnym oddziaływaniem pomiędzy człowiekiem a komputerem zachodzącym poprzez interfejs użytkownika. Przy konstruowaniu kwe-

stionariusza badawczego główny nacisk położyli na postrzeganie i zadowolenie użytkownika z udostępnianych przez serwis możliwości i sposobów korzystania z jego usług i informacji. Podstawą teoretyczną były tu zarówno trwające już od lat 80. XX w. badania z zakresu HCI, jak również prace jednego z najbardziej znanych specjalistów z zakresu użyteczności – Jakoba Nielsena³. Ostatnia wersja narzędzia WebQual spotykana jest w literaturze zagadnienia pod nazwą eQual 5.0. Składa się ono z 27 pytań zgrupowanych w czterech kategoriach: użyteczność, jakość informacji, jakość obsługi i ogólne wrażenie⁴.

W Polsce wśród instytucji akademickich badanie takie zostało przeprowadzone dla serwisów internetowych Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego – www.wne.uw.edu.pl; Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu – www.ue.wroc.pl; Wyższej Szkoły Biznesu – National-Louis University z siedzibą w Nowym Sączu – www.wsb-nlu.edu.pl. Ankieta została przeprowadzona 28 października 2011 r. na grupie studentów pierwszego roku, trybu stacjonarnego oraz niestacjonarnego Wydziału Zarządzania⁵.

PROJEKT TECHQUAL

Obecnie coraz częściej na uczelniach zmagamy się z korzystaniem z różnorodnej infrastruktury informatycznej, której jakość w odniesieniu do naszych potrzeb i umiejętności czasami pozostawia wiele do życzenia. Warto zatem znaleźć narzędzie, które w pewnym stopniu pozwoli na naszej uczelni ocenić satysfakcję użytkowników z tego typu szeroko wykorzystywanych usług. Dlatego chcę przedstawić darmową platformę badawczą – projekt Higher Education TechQual+. Miał on swoje początki w badaniach pilotażowych prowadzonych w Texas A&M University w Katarze wiosną 2006 r. Zespół pracowników Information Technology Services pod kierownictwem Timothy M. Chestera, tworzył kwestionariusz badań satysfakcji z usług służb informatycznych uczelni. Głównym celem badań przy wykorzystaniu kwestionariusza TechQUAL+ jest zbieranie opinii użytkowników na temat ich satysfakcji z usług z zakresu technologii informatycznych⁶, a dokładniej badanie luk w tym zakresie w trzech obszarach:

1. Zapewnienia łączności i dostępu do usług – 5 stwierdzeń dotyczących ich niezawodności, wydolności i prędkości działania, dostępu przez sieć Wi-Fi, zapewnienia odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej dostęp do bezprzewodowej sieci

internetowej oraz ochrony punktów dostępu do sieci na terenie całego kampusu;

2. Jakości oferowanych usług i oferowanych możliwości współpracy – 6 stwierdzeń obejmujących zagadnienia związane z funkcjonalnością strony WWW uczelni, dostępem do zasobów przez urządzenia mobilne, efektywności usług technicznych i dostępu do sal z multimedialnym wyposażeniem;

3. Pomocy i szkolenia – 5 twierdzeń związanych z dostępem do personelu służącego pomocą, także dostępu do usług z urządzeń mobilnych, otrzymywania na czas wsparcia technicznego, otrzymywania informacji na temat tych usług oraz zrozumiałości komunikatów pomocy w systemie⁷.

Najważniejszym celem projektu TechQual+ jest postawienie użytkowników systemów informatycznych na uczelni w centrum zainteresowań. W badaniach określa się luki pomiędzy usługami dostarczonymi przez służby informatyczne a oczekiwanymi przez użytkowników na uczelni (pracowników i studentów). Każde stwierdzenie oceniane jest w skali 9-punktowej (najniższa ocena 1 punkt). Oceniana jest jakość minimalna, postrzegana i oczekiwana. Narzędzie TechQUAL+ jest ciągle doskonałe – co roku ulega zmianom, które ustala się w wyniku jego testowania w praktyce. Podstawowy kwestionariusz badawczy składa się z 16 stwierdzeń, chociaż możliwe jest w konkretnym badaniu dodawanie własnych stwierdzeń oraz modyfikacja kwestionariusza podstawowego. Ostatnie zmiany polegały przede wszystkim na doprecyzowaniu języka stosowanego w ankiecie, dodano elementy związane z technologiami e-learningowymi i problematyką systemów wspierających podejmowanie decyzji⁸. Jego wykorzystanie jest bezpłatne dla instytucji non profit w zakresie edukacji na poziomie wyższym.

Dane z badań prezentowane są na kilka sposobów:

- Statystyki: Dla każdego stwierdzenia w odniesieniu do wszystkich trzech ocen jakości (poziom minimalny, stwierdzony dla usługi i oczekiwany) raportuje się średnią i odchylenie standardowe.
- Wskaźnik odpowiedniości usług (ang. Service Adequacy Gap score). Uzyskuje się go odejmując wskaźnik oznaczający jakość minimalną od wskaźnika jakości pożądaney. Liczba dodatnia oznacza tu, że jakość pożądana przewyższa jakość minimalną.
- Wskaźnik przekroczenia jakości oczekiwanej (ang. Service Superiority Gap score). Oznacza on stopień przekroczenia oczekiwań i otrzymuje się

go odejmując wskaźnik jakości oczekiwanej od postrzeganej⁹.

Badania TechQual są najbardziej popularne w USA. W ciągu 10 lat istnienia inicjatywy ponad 250 tys. użytkowników wypełniło ankietę w ponad 100 instytucjach. Poza Stanami Zjednoczonymi wykorzystuje się je w Wielkiej Brytanii, Szwajcarii i Katarze¹⁰. W Europie pierwsze badania przy wykorzystaniu kwestionariusza TechQUAL+ przeprowadzono w 2011 r. w University of York. Inspiracją zastosowania tego narzędzia było prowadzenie przez bibliotekę uniwersytecką badań satysfakcji użytkowników – LibQUAL+ już od roku 2004. W badaniach wzięło udział 1888 respondentów, co stanowiło 10,45% całej badanej populacji. Uzyskano bardzo podobny wskaźnik odpowiedzi jak w badaniach LibQUAL+ prowadzonych w tym samym roku. W podsumowaniu wyników badań stwierdzono, że narzędzie TechQUAL jest efektywne i łatwe w zastosowaniu. Wyniki są prezentowane w sposób przejrzysty i taki sposób ich przedstawiania daje możliwość prowadzenia benchmarkingu rezultatów w podobnych instytucjach¹¹. Wszystkie informacje, narzędzia i możliwość zapisania się do badań dostępne są na stronie <http://www.techqual.org>.

ZAKOŃCZENIE

Witryna internetowa instytucji to ważny element jej działalności informacyjnej i promocyjnej. Istnieje sporo metod oceny jakości serwisów internetowych. Metodologia WebQUAL jest wśród nich szczególnie – pozwala bowiem dojrzeć stopień satysfakcji użytkowników witryny z jej kształtu oraz walorów komunikacyjnych i informacyjnych. Z kolei platforma badań TechQUAL jest warta uwagi przede wszystkim z dwu powodów. Po pierwsze pozwala analizować odczucia użytkowników wobec dostępnych na uczelni systemów informatycznych, a po drugie jest bezpłatna i dobrze oceniana w wielu krajach.

Podstawowy kwestionariusz badawczy TechQUAL dostępny jest na Higher Education TechQual+ Project Web site <http://www.techqual.org>

Dodatkowe stwierdzenia wykorzystane w badaniach w WSU Vancouver dostępne są na Other Information Technology Services WSU Vancouver 2015 IT Techqual+ admin.vancouver.wsu.edu/...vancouver.wsu.../2015%...

Dr hab. Ewa Głowacka
Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

PRZYPISY

- ¹ SIDOR, M. SERVQUAL w badaniach jakości usług bibliotecznych. *Biuletyn EBIB* 2000, nr 8(16) [on-line], [dostęp: 19.05.2015]. Dostępny w WWW: <<http://www.oss.wroc.pl/biuletyn/ebib16/sidor.html>>.
- ² BARNES, S., VIDGEN, R. Assessing the quality of auction web sites, [w:] *Proceedings of the 34th Hawaii International Conference on System Sciences 2001* [on-line], [dostęp: 19.12.2015]. Dostępny w WWW: <http://ieeexplore.ieee.org/xpl/mostRecentIssue.jsp?filter%3DAND%28p_IS_Number%3A20032%29&refinements=4230207399&pageNumber=1&resultAction=REFINE>.
- ³ BARNES, S., VIDGEN, R. Data triangulation and web quality metrics: a case study in government, *Information and Management* 2006, Vol. 43, s. 769.
- ⁴ Kwestionariusz badawczy wersji 5.0, zob. M. Zborowski, Wykorzystanie zmodyfikowanego narzędzia equal 5.0 do badania jakości stron internetowych wybranych polskich uczelni wyższych o profilu ekonomicznym Polskie Towarzystwo Zarządzania Produkcją. Konferencja IZIP Zakopane 2012 – Artykuły [on-line], [dostęp: 6.12.2015]. Dostępny w WWW: <www.ptzp.org.pl/files/konferencje/kzz/artyk_pdf_2012/p061.pdf>.
- ⁵ Op. cit.
- ⁶ Higher Education TechQual+ Project. History [on-line], [dostęp: 19.05.2015]. Dostępny w WWW: <<https://www.techqual.org/docs/about.aspx>>.
- ⁷ Proposed 2015 Higher Education TechQual+ Core Survey Instrument Higher Education TechQual+ Project [on-line], [dostęp: 19.12.2015]. Dostępny w WWW: <<https://www.techqual.org>>; zob. też zał. 1.
- ⁸ The Accidental CIO. The TechQual+ Survey for 2015 [on-line], [dostęp: 19.12.2015]. Dostępny w WWW: <<http://www.accidentalcio.com/2015/01/the-techqual-survey-for-2015.html>>.
- ⁹ 2015 TechQual+ IT Survey Report admin.vancouver.wsu.edu/...vancouver.wsu.../2015%...
- ¹⁰ Zob. *Participating Institutions* [on-line], [dostęp: 8.01.2016]. Dostępny w WWW: <<https://www.techqual.org/docs/participants.aspx>>.
- ¹¹ HALL, I., KENNEDY, S., STEPHENS, J. Can you measure IT? The UK experience of TechQual+, [w:] *Proceedings of the 10th Northumbria International Conference on Performance Measurement in Libraries and Information Services* [on-line] ed. I. Hall, S. Thornton, S. Town, York: University of York, 2013, [dostęp: 19.12.2015]. Dostępny w WWW: <<https://www.york.ac.uk/media/abouttheuniversity/supportservices/informationdirectorator/documents/northumbriageneraldocs/10th%20Northumbria%20Conference%20Proceedings.pdf>>.

Digitalizacja wydawnictw SBP

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich kontynuuje prace związane z digitalizacją publikacji Wydawnictwa SBP. Celem obecnie realizowanych zadań jest digitalizacja książek wydanych w serii „Nauka-Dydaktyka-Praktyka” w latach 2010-2015 oraz czasopism „Przegląd Biblioteczny” i „Zagadnienia Informacji Naukowej – Studia Informacyjne” za lata 2011-2015, wraz z utrzymaniem otwartego dostępu do nich. Zdigitalizowany zasób stanowić będzie uzupełnienie kolekcji cyfrowej obu czasopism i serii, dostępnej w Bibliologicznej Bibliotece Cyfrowej, prowadzonej przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW (www.bbc.uw.edu.pl) oraz w Archiwum Cyfrowym SBP (www.sbp.pl/archiwumcyfrowe). Szacuje się, że w ten sposób udostępnionych będzie w internecie do końca br. ok. 95% publikacji z zakresu bibliotekarstwa i informacji naukowej, wydanych w Polsce.

Zadania pt.: „Digitalizacja serii naukowej Nauka-Dydaktyka-Praktyka; Digitalizacja czasopisma Zagadnienia Informacji Naukowej – Studia Informacyjne; Digitalizacja czasopisma Przegląd Biblioteczny” finansowane są w ramach umowy 624/P-DUN/2016 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

BARBARA BUDYŃSKA

Biblioteki publiczne z ofertą dla cudzoziemców

IMIGRANT W POLSCE – KTO TO TAKI?

Ilu cudzoziemców przebywa w Polsce? Trudno o jednoznaczną odpowiedź na to pytanie¹. Dane na temat imigrantów pochodzą z wielu instytucji i ciężko je ze sobą porównać. Różnego rodzaju rejestry prowadzi Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Urząd ds. Cudzoziemców, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej, a także Główny Urząd Statystyczny. Sprawę dodatkowo komplikują imigranci, którzy w Polsce przebywają nielegalnie², przez co oficjalne statystyki są znacznie zaniżone. Według szacunków Instytutu Spraw Publicznych – imigranci spoza UE nie stanowią w Polsce dużej grupy, ich liczba określana jest na ok. 101 tys., tj. 0,3% ogółu ludności kraju⁴. Oprócz oficjalnych dokumentów analizujących np. skalę imigracji w Polsce na łamach prasy krajowej, a także na portalach instytucji centralnych i lokalnych zamieszcza się w formie informatorów⁵ różne kwestie związane z tym narastającym w Polsce zjawiskiem oraz przedstawia je w europejskim kontekście. Akcja ta pod patronatem Urzędu ds. Cudzoziemców oprócz przybliżenia problemów mało znanych szerszej opinii publicznej, często kontrowersyjnych i wzbudzających emocje, wskazuje na potrzebę zaangażowania społecznego, włączania się różnych instytucji w procesy adaptacyjne, pomocowe, integracyjne. W stosunku do instytucji kultury i oświaty nie artykułowano wprost zaleceń, oprócz sformułowań, iż np. uchodźcy mają prawo do bezpłatnej nauki języka polskiego, dzieci prawo do edukacji.

DZIAŁANIA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOBEC CUDZOZIEMCÓW

Działania bibliotek publicznych w Polsce na rzecz przybyszów z zagranicy są ściśle związane z regionami, w których występują większe ich skupiska. Mowa

tu przede wszystkim o imigrantach, głównie z krajów Afryki i Azji, osobach czasowo przebywających w Polsce w związku z podejmowaną pracą, np. obywatelach Ukrainy, Białorusi, Rosji, także Wietnamu, Chin, Turcji i Indii oraz studentach z różnych krajów świata. Skupieni są oni najczęściej w dużych miastach, bądź w ich pobliżu, rzadziej w małych miejscowościach. Dlatego informacje na temat działań bibliotek publicznych skierowanych do tych grup pojawiają się w sprawozdaniach niektórych tylko wojewódzkich bibliotek publicznych np. z terenu województwa mazowieckiego (głównie z Warszawy i jej południowych przedmieść), aglomeracji śląskiej, a także Opola, Wrocławia, Łodzi m.in. ze względu na studiujące tam osoby, czy Rzeszowa, Lublina, Białegostoku ze względu na bliskość granicy wschodniej i ułatwionemu ruchowi przygranicznemu.

Generalnie informacje o aktywności bibliotek publicznych na rzecz osób przebywających w Polsce⁶ pochodzą z 9 województw (dolnośląskiego, lubelskiego, mazowieckiego, opolskiego, podkarpackiego, podlaskiego, pomorskiego, śląskiego, warmińsko-mazurskiego), o sporadycznych działaniach z 4 województw (lubuskiego, łódzkiego, wielkopolskiego, zachodniopomorskiego), o braku aktywności z kujawsko-pomorskiego, małopolskiego, świętokrzyskiego.

Niektóre biblioteki publiczne nie prowadzą usług dla imigrantów, bowiem jak twierdzą w ich otoczeniu takie grupy nie zamieszkują, a w większych miastach nie pojawia się potrzeba organizacji konkretnych inicjatyw. Ponadto nieodpłatne usługi bibliotek publicznych, liczne działania animacyjne i kulturalne są adresowane do wszystkich mieszkańców środowiska, niezależnie od pochodzenia i statusu, a więc także imigrantów. Wynika to z filozofii bibliotekarstwa publicznego, w myśl której działalność bibliotek publicznych ma charakter uniwersalny, zapewnia równość dostępu do wszelkiego rodzaju usług. Te podstawowe zasady ujęte w doku-

mentach międzynarodowych np. w *Maniście bibliotek publicznych IFLA/UNESCO*⁷ zostały uwzględnione także, np. w ustawie o bibliotekach, czy lokalnych strategiach rozwoju gmin i działających na ich terenie instytucji.

Liczba przybyszów w Polsce i ich nierównomierne rozmieszczenie, a także niezbyt częste kontakty z bibliotekami publicznymi wpływają na zakres podejmowanych przez nie prac. Np. na Mazowszu spośród 340 bibliotek 33 placówki (w tym 14 Bibliotek Publicznych Dzielnicy Warszawy) wykazują imigrantów wśród swoich użytkowników. Jednak większość z nich nie prowadzi stałych działań o charakterze edukacyjno-kulturalnym na rzecz tych osób, ponieważ korzystałyby z nich zbyt małe grupy (jedna lub kilka osób, niekiedy kilkanaście). W województwie mazowieckim tylko w 2 gminach działania bibliotek mają szerszy zasięg: w GBP w Raszynie (zrealizowano 3 projekty głównie dla Wietnamczyków, Turków i Hindusów, m.in. zatrudnionych w centrum handlowym w Wólce Kosowskiej), podobnie GBP w Lesznowoli.

Pomimo niewielkiej liczby imigrantów w województwie warmińsko-mazurskim biblioteki, które rejestrują ich obecność, dokładają starań, by nie czuli się oni wykluczeni, osamotnieni i zagubieni w nowym środowisku. Podejmując inicjatywy mające na celu integrację imigrantów ze społecznością lokalną biblioteki angażują się w projekty promujące wielokulturowość. Z rocznych sprawozdań bibliotek publicznych wynika, że coraz większa liczba pracowników bibliotek województwa warmińsko-mazurskiego ma świadomość, że imigracja, z którą łączy się inność, różnorodność, strach przed nieznanym, może w niedalekiej przyszłości stanowić duże wyzwanie dla ich instytucji. Obecnie około 85% bibliotek województwa warmińsko-mazurskiego deklaruje, że nie miało dotychczas do czynienia z imigrantami i nie odnotowało ich obecności na obszarze funkcjonowania biblioteki. Podobnie w województwie zachodniopomorskim zdecydowana większość bibliotek publicznych dotychczas nie odnotowała odwiedzin imigrantów, nie podejmowano też działań identyfikujących potrzeb cudzoziemców, w związku z czym nie posiadają pełnej informacji o ich ewentualnych pobytach. Osoby obcojęzyczne chcące skorzystać z usług bibliotek mogą to zawsze zrobić na ogólnych zasadach dotyczących polskich obywateli.

Informacje związane z biblioteczną obsługą osób przebywających w Polsce z różnych powodów i w różnych celach można podzielić na dwie kategorie:

1. Oferta bibliotek publicznych dla cudzoziemców przebywających w zasięgu ich działania;
2. Oferta dla bibliotek publicznych, które przygotowują się do podjęcia nowych zadań.

OFERTA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH DLA CUDZOZIEMCÓW

- gromadzenie księgozbioru w języku polskim, dostęp do podręczników nauki języka polskiego, nauka języka polskiego

Trudno określić skalę zjawiska związanego z gromadzeniem i wielkością zasobów przeznaczonych dla osób przebywających w Polsce – literatury umożliwiającej poznanie i wzbogacanie języka polskiego, osvajanie się z kulturą i obyczajowością polską, także pozyskiwanie praktycznej wiedzy ułatwiającej integrację z polskim społeczeństwem. Należy się jednak odwołać do konkretnych przykładów ilustrujących omawiane zjawiska.

W województwie dolnośląskim biblioteka w Karpaczu obsługiwała imigrantów zza wschodniej granicy, którzy podjęli pracę w turystyce. Korzystali oni z dostępnego księgozbioru w języku polskim, a także uczestniczyli w imprezach organizowanych przez miasto z udziałem biblioteki. W innych dolnośląskich bibliotekach gromadzono podręczniki do nauki języka polskiego dla dzieci i dorosłych, wykorzystywane następnie podczas zajęć prowadzonych dla obcokrajowców przez wolontariusza. GBP w Starej Kamienicy podejmowała działania pomocowe związane z dostępem do podręczników do nauki języka polskiego oraz innych niezbędnych materiałów i szkoleń. Działania te mają być kontynuowane w związku z decyzją podjętą przez Radę Gminy o przyjęciu kilku rodzin z ogarniętej działaniami wojennymi Ukrainy.

W województwie podlaskim w MBP w Kolnie oferowano pomoc dla osób uczących się języka polskiego, udzielano także konsultacji przy wypełnianiu niezbędnych dokumentów i formularzy. Ukraińcy przebywający czasowo w Hajnówce mogli korzystać z usług MBP, zaś GBP w Orli współorganizowała spotkania i warsztaty edukacyjne dla dzieci imigrantów zamieszkujących gminę, polegające na nauce języka polskiego, zajęciach integracyjnych i warsztatach plastycznych. Z kolei wśród osób odwiedzających Bibliotekę Miejską w Zambrowie są cudzoziemcy, którzy przychodzą do niej, by kulturalnie i pożytecznie spędzić wolny czas, doskonalić znajomość języka polskiego.

Nieliczne informacje dotyczą pomocy osobom o polskich korzeniach lub repatriantom ze Wschodu. WBP w Olsztynie stworzyła ofertę działań kulturalnych dla grup obywateli ukraińskich o polskim

pochodzeniu, przebywających w Ośrodku Wypoczynkowo-Edukacyjnym w Rybakach. Zaproponowano m.in. możliwość wypożyczenia książek do nauki języka polskiego, książek, audiobooków, filmów polskich, zestawów mediów pomagających w poznaniu polskiej kultury, zapraszano do udziału w spotkaniach autorskich i innych wydarzeniach organizowanych w siedzibie WBP, w tym w zajęciach edukacyjnych dla dzieci. Zaoferowano imigrantom możliwość zwiedzenia biblioteki, jako przyjaznego miejsca spędzania wolnego czasu. Także Białogardzka Biblioteka Publiczna w województwie zachodniopomorskim zgromadziła książki do nauki języka polskiego i języków obcych dla repatriantów.

- **gromadzenie literatury w różnych językach**

Wiele bibliotek publicznych gromadzi zbiory obcojęzyczne w językach np. angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim, hiszpańskim, włoskim, chorwackim, ukraińskim i chińskim, choć nie zawsze podstawowym celem tych działań jest wyłącznie zaspokajanie potrzeb obcokrajowców, bowiem z tej bogatej literatury korzystają także stali czytelnicy. Jednak zasoby te umożliwiają obcokrajowcom sięganie po wszechstronną literaturę. Np. filie MBP we Wrocławiu gromadzą literaturę w językach obcych, a także obsługują migrantów oraz przedstawicieli mniejszości narodowych przebywających w mieście. Mediateka organizuje Language Cafe – konwersacje językowe prowadzone przez native speakerów. Również Dolnośląska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu obsługuje w szerokim zakresie użytkowników obcojęzycznych, którzy korzystają z bogatych zasobów i usług działów: American Corner, Biblioteki Niemieckiej, Window on Korea, Biblioteki Romańskiej. Czytelnicy obcojęzyczni obsługiwani są także w pozostałych działach biblioteki. Korzystają również z bogatej oferty edukacyjno-kulturalnej DBP. WiMBP w Zielonej Górze posiada wyodrębnioną Wypożyczalnię Obcojęzyczną z dostępem do literatury w języku angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim i innej oraz anglojęzycznych baz E-library, z której korzystają obcokrajowcy. Imigranci (Ukraińcy, przybysze z krajów afrykańskich) mają również dostęp do internetu w Mediatece „Góra Mediów”. Opolskie biblioteki oferują obcokrajowcom wiele atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu, pomoc w nauce, gromadzą także literaturę w języku ukraińskim. Obecnie w zbiorach WBP w Opolu znajduje się 986 książek w tym języku, m.in. z zakresu literatury pięknej, albumy, samouczki. MBP w Opolu organizuje konwersacje językowe dla Ukraińców, które odbywają się pod hasłem „Pogaduchy”.

WiMBP w Rzeszowie, w związku z rosnącą liczbą studentów pochodzenia ukraińskiego na terenie miasta, utworzyła Filię nr 8, zlokalizowaną w pobliżu uczelni i akademików, tzw. Przestrzeń Książki Ukraińskiej – strefę dla miłośników książek i kultury ukraińskiej. Na taką potrzebę wskazywali uczestnicy badania ankietowego, przeprowadzonego wśród społeczności ukraińskiej w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie oraz Uniwersytetu Rzeszowskiego. Dzięki dobrej współpracy z Konsulem Honorowym Ukrainy w Rzeszowie pozyskano 132 wol. książek, w tym 107 wol. literatury pięknej dla dorosłych, 15 wol. literatury pięknej dla dzieci i młodzieży, 8 wol. literatury popularnonaukowej oraz 2 książki mówione. Księgozbiór będzie w przyszłości uzupełniany o nowe tytuły, pochodzące przede wszystkim z darów. Dzięki strefie Ukraińcy zamieszkujący Rzeszów i okolice oraz osoby uczące się języka ukraińskiego mają możliwość korzystania z książek w tym języku. W listopadzie 2015 r. utworzono na Facebooku profil *Przestrzeń książki ukraińskiej w Rzeszowie*, gdzie m.in. zamieszczane są wykazy dostępnych książek w języku ukraińskim, recenzje wybranych tytułów i inne informacje o książkach ukraińskich. Profil prowadzony jest przez wolontariuszkę, studentkę Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie.

Mniejsze biblioteki mają skromniejszą ofertę dla cudzoziemców, ale jej również należy poświęcić uwagę. Np. świetlica śródowniecka w Rybiu k/Raszyna (województwo mazowieckie) posiada zbiory wielojęzyczne, z których korzystają m.in.: Hindusi, Wietnamczycy, Turcy, Białorusini, Ukraińcy. W lubuskim MBP w Nowej Soli kupiła 5 audiobooków i dwie książki do nauki języka polskiego, które wzbogaciły dotychczasowy zbiór 315 tytułów obcojęzycznych, podobny zasób posiada biblioteka w Żarach dysponująca 421 obcojęzycznymi pozycjami książkowymi. W MBP w Pabianicach (łódzkie) pracownicy z myślą o obcokrajowcach stworzyli w przestrzeni bibliotecznej miejsce z literaturą anglojęzyczną, ponieważ zaobserwowali wzrost zainteresowania tą ofertą biblioteczną. Dorośli imigranci korzystają ze słowników językowych w czytelniach, a w pojedynczych przypadkach z prasy zagranicznej. Wypożyczalnia centralna MBP w Gdyni (pomorskie) oferuje do wypożyczenia literaturę w językach obcych, ogółem 2172 wol. w języku angielskim – 1171 wol., francuskim – 161 wol., niemieckim – 309 wol., rosyjskim – 405 wol., hiszpańskim, włoskim, duńskim, norweskim, szwedzkim – 126 wol.

W BPMiG w Trzebiatowie znajdują się książki w języku ukraińskim, głównie ze względu na

zamieszkującą tam od kilkudziesięciu lat mniejszość ukraińską. Ciekawym przykładem wykorzystania literatury obcojęzycznej jest oferta bibliotek skierowana do zupełnie odmiennych grup użytkowników. Biblioteka Dzielnicowa na warszawskim Mokotowie prowadzi 2 punkty biblioteczne w Areszcie Śledczym na Służewcu, dla miejscowych pensjonariuszy, tj. m.in. nielegalnych imigrantów, a także zatrzymanych za wykroczenia, którzy korzystają przede wszystkim ze słowników oraz zbiorów obcojęzycznych. W pozostałych bibliotekach dzielnicowych licznymi użytkownikami są studenci, korzystający z bogatych księgozbiorów obcojęzycznych.

- **udostępnianie urządzeń teleinformatycznych – komputera, internetu**

W wielu bibliotekach publicznych najczęstszą usługą wykorzystywaną przez imigrantów jest dostęp do bezpłatnego internetu. Korzystają głównie z niego osoby pochodzące z wschodniej granicy Polski, szukające możliwości kontaktu z rodziną za pośrednictwem komunikatorów internetowych oraz pomocy w załatwianiu różnych (urzędowych) spraw. Często, przy okazji pobytu w bibliotekach, korzystają ze słowników językowych. Ważnym aspektem jest wykorzystywanie biblioteki jako miejsca spotkań, podczas których pełni ona funkcje świetlicowe.

- **formy pracy – różne formy aktywności dla dzieci i młodzieży (lekcje biblioteczne, warsztaty plastyczne, spotkania autorskie)**

Przegląd różnych form aktywności przygotowywanych dla cudzoziemców wskazuje, iż kierowane są one głównie do dzieci i młodzieży. Uczęszczające do przedszkoli i szkół biorą udział w licznych zajęciach, np. lekcjach bibliotecznych, warsztatach plastycznych, spotkaniach autorskich. Jako przykład mogą posłużyć warsztaty dla przedszkolaków „Mini Festiwal Edukacji Globalnej”, wystawy „Domy świata”, „Tortilla, chapati i ryż, czyli nie tylko chleb”. Warte zauważenia są również jednostkowe działania realizowane przez biblioteki na rzecz imigrantów. Np. w województwie warmińsko-mazurskim MBP w Kętrzynie zapoczątkowała współpracę z Ośrodkiem dla Uchodźców w Kętrzynie, MBP w Olsztynie objęła opieką czytelniczną 2 osoby z Ukrainy (dziecko i matkę), pomoc biblioteki polegała na doborze książek oraz propozycji uczestnictwa w zajęciach edukacyjnych, a GBP w Ełku nawiązała kontakt z osobami narodowości gruzińskiej ze statusem

uchodźcy, które zaprosiła na spotkanie integracyjne zorganizowane w bibliotece w ramach projektu „Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur”. GPB w Dubinach (podlaskie) natomiast zorganizowała występ w języku białoruskim grupy Honorowych Dawców Krwi oraz warsztaty okolicznościowe w tym języku.

W 2014 r. MBP w Opolu przeprowadziła wspólnie ze studentami „Dni Ukraińskie”, czyli święto kultury i sztuki tego kraju. Projekt został przeprowadzony we współpracy z Wyższą Szkołą Zarządzania i Administracji w Opolu, Uniwersytetem Opolskim oraz Centrum Partnerstwa w Opolu.

Ciekawą inicjatywą jest połączenie działań biblioteki i szkoły. W gminie Lesznówola (mazowieckie), gdzie filia biblioteczna ma siedzibę na terenie szkoły, w której 13% uczniów stanowią obcokrajowcy (głównie Chińczycy i Wietnamczycy) od kilku lat realizowane są działania mające na celu ułatwienie procesu integracji, zarówno dzieciom, jak i ich rodzicom.

DZIAŁANIA NA RZECZ BIBLIOTEK

- **szkolenia dla bibliotekarzy w zakresie integracji środowiska lokalnego z dziećmi z rodzin imigrantów**

Niewielkie zainteresowanie obcokrajowców przebywających na terenie Polski bibliotekami publicznymi nie sprzyjało przygotowywaniu placówek do nowego zakresu prac, w tym organizowaniu szkoleń dla bibliotekarzy. Dlatego wśród skromnych dotychczasowych inicjatyw na szczególną uwagę zasługują te, które problem obsługi bibliotecznej cudzoziemców potraktowały systemowo. WBP w Olsztynie uczestniczy w projekcie „Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur”, który ma na celu wypracowanie modelu biblioteki integrującej lokalną, różnorodną społeczność oraz wyposażenie bibliotekarzy w wiedzę i umiejętności potrzebne przy planowaniu oraz realizacji działań wielokulturowych. Ponadto WBP w Olsztynie dostrzegając potrzebę wzbogacenia zbiorów bibliotek publicznych w województwie o pozycje związane z wielokulturowością, przy jednoczesnym ograniczeniu funduszy na ten cel, zakupiła materiały i publikacje nt. wielokulturowości i stworzyła pakiety, które następnie udostępniała bibliotekom. Tzw. pakiety wielokulturowe udostępniono na okres sześciu miesięcy trzem bibliotekom, które zgłosiły zapotrzebowanie na tego typu zbiory: MBP w Działdowie, BP w Gołdapi oraz MGBP w Węgorzewie, udostępniane następnie użytkownikom. Jednym z licznych szko-

leń skierowanych do bibliotekarzy z Odrzychowic Kłodzkich w województwie dolnośląskim była oferta dotycząca „Zagadnień związanych z edukacją globalną w pracy z dziećmi i młodzieżą”, przygotowana przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną w Kłodzku. Bibliotekarze zorganizowali zajęcia z uczniami szkoły podstawowej, podczas których omawiane były przykłady ilustrujące w jaki sposób imigranci w różnych krajach Europy radzą sobie w nowych warunkach, często kulturowo odmiennych niż ich rodzime oraz jak pomagają im w tych ważnych zmianach środowiska lokalne. Omawiano możliwość (w przyszłości) integracji niniejszego środowiska lokalnego z dziećmi z rodzin imigrantów.

- **szkolenia w zakresie współpracy z imigrantami**

W powiecie białostockim biblioteki mogły skorzystać z dwóch szkoleń nt. współpracy z imigrantami (w Białymstoku i Łapach) pt. „Między nami sąsiadami – zagadnienia dotyczące integracji cudzoziemców ze społeczeństwem polskim”. Organizatorem przedsięwzięcia była Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego, a realizatorem Fundacja Obywatelska Perspektywa. W spotkaniach wzięło udział 65 osób. W ramach współpracy pozyskano książki i komiksy podejmujące tematykę imigrantów i przekazano je uczestnikom spotkań. MBP w Łomży zorganizowała podobne szkolenie, w którym uczestniczyli pracownicy bibliotek publicznych powiatu łomżyńskiego. Poza tym MBP w Łomży organizuje spotkania prezentujące kulturę różnych narodów, m.in. recitale pieśni ukraińskich.

- **działania środowiskowe przybliżające kulturę imigrantów**

Na terenie powiatu opolskiego podjęto projekt „Głosem Kobiet”, w ramach którego odbyły się 3 spotkania, skierowane do społeczności lokalnej, umożliwiające nawiązanie kontaktów z kobietami z Rosji, Czeczenii, Ukrainy oraz Turcji. Współpraca obejmowała również dwudniowy wyjazd krajoznawczy z udziałem grupy imigrantek i ich dzieci. Kolejną inicjatywą lokalną było zorganizowanie spotkania pt. „Kobiety – kobietom”, które dało możliwość wymiany doświadczeń w zakresie kultury i tradycji z kobietami z 10 krajów.

W województwie mazowieckim zrealizowano następujące projekty:

- „*Migrotka 2*” – GBP w Raszynie prowadziła działania na rzecz poprawy wiedzy Polaków o imigrantach i uchodźcach. Zakupiono książki dla dorosłych i dzieci nt. migracji (ponad 100 tytułów),

zorganizowano: warsztaty dla przedszkolaków „Cały świat w naszej klasie”, spotkanie „Wietnamczycy – wszystko, czego chciałbyś się dowiedzieć, a nie miałeś okazji”, akcję informacyjną dla migrantów – rozdawano ulotki i plakaty, bibliotekarze przedstawili historię Raszyna w siedzibie Towarzystwa Buddyjskiego Wietnamczyków w Polsce (Świątynia w Laszczkach);

- „*Osadzanie pamięci. Budowanie poczucia wspólnoty mieszkańców Raszyna*” – zbierano świadectwa pamięci wśród mieszkańców rdzennych i pochodzenia obcego zamieszkujących teren Gminy Raszyna, opublikowano artykuł w kwartalniku „Karta”, zorganizowano: spotkanie „Globalno-lokalni Wietnamczycy w Raszynie”, warsztaty dla gimnazjalistów „W różnorodnej grupie siła”, przedstawienie polsko-tureckiego teatru cieni „Ka”, projekcję filmów tematycznych. Uzpełnieniem tych działań jest prenumerata miesięcznika kulturalnego w języku wietnamskim „Phuong Dong”.

- „*Mala Azja w Gminie Lesznówola*” – projekt obejmował promocję wielokulturowości, uświadomienie uniwersalnych norm i wartości, bez względu na różnice kulturowe oraz integrację rówieśniczą dzieci polskich, wietnamskich i chińskich. Zorganizowano zajęcia czytelnicze, w ramach których dzieci zapoznały się z legendami chińskimi, wietnamskimi i polskimi oraz zajęcia plastyczne „Trzy kultury – jedna szkoła”. Prace konkursowe zostały odpowiednio wyeksponowane. Zorganizowano także czytanie legendy „Wodny smok” w dwóch wersjach językowych: polskiej i chińskiej. Rozpoczęto także gromadzenie książek w języku chińskim, które są pomocne podczas nauki języka polskiego dla Chińczyków.

W bibliotekach warszawskich prowadzone są również liczne działania na rzecz współpracy z cudzoziemcami. Biblioteka Publiczna Dzielnicy Ochota gromadzi księgozbiór i artykuły z czasopism o problematyce uchodźstwa, migracji, międzykulturowości, mniejszości narodowych oraz cudzoziemców (współpraca z Polskim Forum Migracyjnym). W ramach zajęć edukacyjno-kulturalnych zorganizowano: warsztaty międzykulturowe przeprowadzone przez studentów APS w ramach projektu stażowego „Umiejętności międzykulturowe w praktyce”, w tym zajęcia dla uczniów gimnazjum „Stereotypy – skąd się biorą i czym są stereotypy”; dla seniorów „Pod Skrzydłami”. Zorganizowano także spotkanie „Uchodźcy, fakty i mity”, którego gościem specjalnym był uchodźca z Somalii.

Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Praga Południe w ramach zajęć edukacyjno-kulturalnych organi-

zowała: Dzień z kulturą i książką Armenii; Dzień z kulturą i książką Gruzji; Dzień z kulturą i książką Uzbekistanu; Dzień z kulturą i książką Chin – warsztaty z chińskiej kaligrafii i sztuki parzenia herbaty oraz wystawa fotografii „Chiny – Państwo Środka”; Tydzień Edukacji Globalnej – gościem był uchodźca z Somalii, który przedstawił historię swojego życia i trudną sytuację polityczną współczesnej Somalii; Opowieści świata – opowieści z różnych kontynentów.

WiMBP w Rzeszowie od dwóch lat włącza się w projekt Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Europejski Stadion Kultury – Wschód Kultury” organizując przedsięwzięcia, w których biorą udział zarówno osoby z Ukrainy, jak i Ukraińcy mieszkający w Rzeszowie. W 2014 r. realizowała „Bezgraniczną Bibliotekę, czyli Polsko-Ukraińskie Forum Młodych Bibliotekarzy”, na którą złożyły się m.in.: wykłady, flash mob, recital, warsztaty, prezentacje, wystawy. W 2015 r. zorganizowano „Tożsamości i znaczenia – spotkania ze słowem”, na które złożyły się: międzynarodowy konkurs plastyczny dla dzieci „Wschodnie Kobierce”, wystawy, w tym fotografii „Ormiański Lwów”, warsztaty oraz panel dyskusyjny „Tożsami – tacy sami?” pod patronatem Konsula Honorowego Ukrainy w Rzeszowie.

Dzień Solidarności z Uchodźcami 15 października 2015 r. zorganizowała WiMBP w Gdańsku. Odbyła się rozmowa na temat krótkometrażowego filmu szwedzkiego artysty Knutte Westera „Świt w bezmiennym mieście” (2013) złożonego z fragmentów zapisów jednego z krajów po upadku dyktatury, w którym następuje brutalna transformacja. Po filmie odbyła się debata z udziałem pracownika Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku, liderki zespołu Przemoc i Dyskryminacja w ramach Modelu Integracji Imigrantów, inicjatorce spotkania, koordynatorki prac nad Modelem Integracji Imigrantów oraz kuratorki sztuki, przedstawiciela Fundacji Alternativa. Spotkanie współorganizowano z Muzeum Narodowym w Gdańsku, Fundacją Alternativa oraz Centrum Wsparcia Imigrantek i Imigrantów w Gdańsku.

Zdarza się, że zagraniczni obywatele włączani są w działalność biblioteki – organizowane są z nimi działania pomagające im zintegrować się z mieszkańcami miast, m.in. spotkania przybliżające ich kulturę narodową, wystawy prywatnych kolekcji czy zajęcia językowe, które współprowadzą. Np. opolskie biblioteki realizują projekt „Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur”, gdzie jednym z poddziałań są zajęcia przeprowadzane

w Ukraińcami. Studenci z Ukrainy chętnie uczestniczą w konwersacjach językowych nie tylko w języku polskiego, ale także francuskiego i angielskiego. Które są organizowane przez Bibliotekę Obcojęzyczną będącą agendą WBP w Opolu. Biblioteka Obcojęzyczna organizuje także czytelnice spotkania pt. „Kobieta światu – świat kobiety”, których moderatorem jest Ukrainka.

Inicjatywy bibliotek publicznych kierowane do obcokrajowców w Polsce nie mają szerokiego zasięgu, są często jednostkowe, okazjonalne. To prawda, iż cudzoziemcy – jak dotąd – nie odwiedzają bibliotek zbyt często, w związku z czym tylko w niewielkim stopniu rozwijają one działania i usługi skierowane do tych właśnie osób. Z drugiej strony rozproszenie cudzoziemców w Polsce nie pozwala bibliotekom na zdefiniowanie ich potrzeb (a także ich zróżnicowania). Jest to jednak obszar działań, z którym w najbliższym czasie przyjdzie się zmierzyć bibliotekom. Są one nie tylko potrzebne, ale wręcz konieczne w proces integracji przybyszów z polskim społeczeństwem przebiegał w sposób świadomy, ułatwiał wzajemne poznawanie się i rozumienie kulturowej odrębności.

Dr Barbara Budyńska
Biblioteka Narodowa

PRZYPISY

- 1 KOWALÓWKA, M. *Imigranci spoza UE na polskim rynku pracy*. Tryb dostępu: <<http://www.regiopraca.pl/portal/rynek-pracy/wiadomosci/imigranci-spoza-ue-na-polskim-ryнку-pracy>>, (dostęp: 17.06.2016).
- 2 Szacuje się, że w Polsce przebywa nielegalnie ponad milion Ukraińców.
- 3 W roku akademickim 2013/2014 liczba studentów cudzoziemców na polskich uczelniach wyniosła 36 tys. Źródło: <<http://www.studenckamarka.pl/serwis.php?s=73&pok=2060>>.
- 4 Źródło: Eurostat, stan z 1 stycznia 2014 r.
- 5 Np.: <<https://www.mazowieckie.pl/pl/urząd-polityka-społeczna/uchodźcy/31153,Informator-Uchodźcy-w-Polsce-Wiecej-wiedzy-mniej-strachu.html>>; <http://www.ms.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/wiecej_wiedzy_mniej_strachu_uchodźcy_w_polsce_akcja_informacyjna>; <<http://udsc.gov.pl/wiecej-wiedzy-mniej-strachu-uchodźcy-w-polsce/>>; <<http://www.straz-debica.net/index.php/aktualnosci2/akcje2/130-informator-wiecej-wiedzy-mniej-strachu-uchodźcy-w-polsce>>.
- 6 Na podstawie sprawozdań wojewódzkich bibliotek publicznych dla MKiDN.
- 7 *Działalność bibliotek publicznych*. Wytuczne IFLA/UNESCO. Warszawa: Wydaw. SBP 2002, s. 99-111. ISBN 83-87629-86-3.

EDYTA KOSIK

Na pomoc bibliotecznym poszukiwaniom czytelnika

Poszukując interesującej nas czy też potrzebnej nam do pracy czy nauki książki często musimy przeszukiwać wiele katalogów elektronicznych licznych bibliotek. Są to bardzo czasochłonne operacje. W usprawnieniu tych poszukiwań mogą pomóc katalogi, które pozwalają jednocześnie wyszukać jedną książkę w wielu bibliotekach. Takie możliwości daje m.in.: KaRo (Katalog Rozproszony Bibliotek Polskich) oraz portal w.bibliotece.pl.

KARO

KaRo, czyli Katalog Rozproszony Bibliotek Polskich tworzony jest przez Bibliotekę Uniwersytecką Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Jego nazwa powstała od połączenia pierwszych dwóch liter z pierwszych dwóch wyrazów pełnej nazwy katalogu. We wstępie zamieszczonym na stronie katalogu stwierdzono, że jest on *wyszukiwarką korzystającą z protokołu Z39.50. Pozwala na dostęp do informacji o zasobach wielu polskich bibliotek i ułatwia wyszukiwanie interesujących pozycji księgarskich, czasopism lub opisów bibliograficznych*¹. Katalog powstał na początku 2001 r., jego twórcą jest Tomasz Wolniwicz. W jego tworzeniu pomagali dostawcy systemów bibliotecznych. W 2003 r. autor dostał nagrodę Ministra Edukacji Narodowej i Sportu za opracowanie i wdrożenie katalogu. Katalog jest uzupełnieniem katalogu NUKAT².

KaRo daje możliwość jednoczesnego wyszukiwania jednej książki, autora czy tematu w katalogach elektronicznych kilku bibliotek. W większości są to biblioteki naukowe – uniwersyteckie, instytutowe. KaRo umożliwia także wyszukiwanie w katalogu Biblioteki Narodowej oraz w katalogu NUKAT. Wyszukiwać można także w katalogach bibliotek publicznych – głównie dużych miast, w katalogach bibliotek pedagogicznych (niektórych), Biblioteki Diecezjalnej czy Muzeum Narodowego w Krako-

wie oraz katalogach kilku zagranicznych instytucji. Biblioteki w katalogach, których można wyszukiwać dokumenty są pogrupowane według rodzaju do jakiego należą – na biblioteki uniwersyteckie, biblioteki uniwersytetów technicznych i politechnik, biblioteki innych szkół wyższych, biblioteki publiczne, biblioteki instytutów badawczych i inne. Biblioteki te zostały także podzielone na kategorie, według typu bibliotek, w których czytelnik chce wyszukiwać dokumenty. Kategorie te to: biblioteki ogólne, artystyczne, ekonomiczne, humanistyczne, medyczne, muzyczne, pedagogiczne, przyrodnicze, rolnicze, ścisłe, techniczne, wychowania fizycznego i cyfrowe.

Czytelnik, aby wyszukać w katalogu interesujący go dokument powinien wpisać jego tytuł lub autora czy też i tytuł i autora w pole wyszukiwawcze. Następnie powinien zaznaczyć kilka bibliotek, w katalogach, których chce wyszukiwać. Może to zrobić zaznaczając pojedynczo interesujące go biblioteki lub zaznaczając kategorie, do której te biblioteki należą. Użytkownik katalogu może także wybrać z listy miasto, w którym zlokalizowany jest katalog. Po wybraniu konkretnego miasta znajdzie on katalogi bibliotek z danego miasta, z których może wybrać te, w których chce wyszukiwać dokument. Istnieje także możliwość wybrania jako lokalizacji katalogu Polski lub świata. Po zaznaczeniu katalogów wybranych bibliotek, wpisaniu hasła w pola wyszukiwawcze i kliknięciu przycisku Szukaj ukażą się nazwy bibliotek, w których szukana pozycja się znajduje i ilość egzemplarzy, które są dostępne. Po kliknięciu w daną bibliotekę użytkownik znajdzie pełny opis bibliograficzny danego dokumentu, oraz w niektórych przypadkach odesłanie do katalogu elektronicznego danej biblioteki czy też pełnego tekstu zasobu. Natomiast po wpisaniu w pole wyszukiwawcze katalogu tematu (hasła przedmiotowego), które interesuje użytkownika, otrzyma on także wykaz bibliotek,

Katalog Rozproszony Bibliotek Polskich

Forma: Profil użytkownika Elementy graficzne Karta

Prezentacja języka: polski angielski

Adres URL:

Wzrost:

ZAZNACZONO KATALOGÓW: 0 spośród 238 wykazanych

ZAKRES KATALOGÓW

- ogólne
- współczesne
- klasyczne
- humanistyczne
- medyczne
- muzyczne
- światowe
- językowe
- specjalne
- inne
- inne
- inne
- inne

LOKALIZACJA KATALOGÓW

Forma:

MAKSYMALNY LICZBA WYDZIAŁÓW

LICZBA OPISÓW NA STRONIE

PROFIL UŻYTKOWNIKA

Profil użytkownika

Lista bibliotek:

- NUKAT
- Biblioteka Naukowa
- Uniwersytety
 - Biblioteka Jagiellońska
 - Biblioteka Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK
 - UMK, Collegium Medicum w Bydgoszczy
 - Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Toruniu
 - Uniwersytet Gdański
 - Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
 - Uniwersytet Karłowicza (Instytut Nauk Humanistycznych)
 - Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
 - Uniwersytet Łódzki
 - Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
 - Uniwersytety Techniczne i Politechniki
 - Politechnika Białostocka
 - Politechnika Opolska
 - Politechnika Koszalińska
 - Politechnika Krajoznawcza
 - Politechnika Lublińska
 - Politechnika Opolska
- nowe zbiory wydane
 - Akademia Młodych w Szczepanowie
 - Akademia Młodych w Bydgoszczy
 - Akademia Młodych w Łodzi
 - Akademia Młodych w Poznaniu
 - Akademia Sztuki Teatralnej w Łodzi
 - Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu
 - Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie
- Uniwersytet Opole
- Uniwersytet Wrocławski
- Uniwersytet Zielonogórski
- Uniwersytet w Białymostku
- Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
- Uniwersytet Józefoński w Olsztynie
- Uniwersytet Warszawski
- Uniwersytet Wrocławski
- Uniwersytet Zielonogórski
- Wydział Nauk Pedagogicznych UMK
- Politechnika Poznańska
 - Politechnika Koszalińska
 - Politechnika Śląska
 - Politechnika Wroclawska
 - Politechnika Wrocławska
 - Zachodniopomorski Uniwersytet Techniczny w Szczecinie
- Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
- Uniwersytet Medyczny w Białymostku
- Uniwersytet Medyczny w Lublinie
- Uniwersytet Medyczny w Łodzi
- Uniwersytet Medyczny w Poznaniu
- Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu
- Uniwersytet Wrocławski - Instytut Filologii

Źródło: <http://karo.umk.pl/Karo/>

w których znajdują się dokumenty związane z tym tematem oraz ilość zbiorów. Po kliknięciu w konkretną bibliotekę otrzyma opisy bibliograficzne wszystkich dokumentów związanych z wpisanym w pole wyszukiwawcze tematem jakie znajdują się w danej bibliotece. Dokumenty w katalogu można wyszukiwać także po nazwie serii, ISBN-ie, ISSN-ie i nazwie wydawcy. Użytkownik katalogu ma także możliwość założenia swojego profilu. Profil użytkownika daje możliwość dodawania interesujących użytkownika katalogów do Ulubionych oraz uruchomienie odpowiadających czytelnikowi ustawień w zależności od komputera, za pomocą którego przeszukuje katalog. Aby założyć profil wystarczy kliknąć w „załóż profil” przy zakładce Profil użytkownika. Użytkownik ma ponadto możliwość przeszukiwania katalogu przy pomocy dwóch trybów – prostego i zaawansowanego. W trybie prostym może on wyszukiwać przy pomocy dwóch pól wyszukiwawczych połączonych spójnikiem „i”. W trybie zaawansowanym istnieje możliwość wyszukiwania przy pomocy trzech pól wyszukiwawczych połączonych spójnikiem „i” oraz zawężenia wyszukiwania do ram czasowych, czyli lat wydania od-do. Używając tego trybu użytkownik może także wybrać czy chce wyszukiwać opisy bibliograficzne, egzemplarze czy opisy w formacie USMARC. W obu trybach istnieje również możliwość rozszerzenia czasu wyszukiwania dokumentów (maksymalnie do 300 s.) oraz zwiększenia liczby opisów ukazujących się na stronie (maksymalnie do 50 opisów).

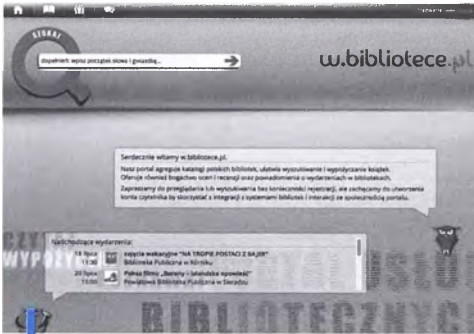
Przy nazwie każdej biblioteki wyszczególnionej w katalogu znajduje się symbol litery „i” w kółku. Niebieski symbol oznacza, że katalog tej biblioteki jest dostępny, żółty informuje, że w ostatnim czasie w katalogu wystąpił błąd (możliwe, że przejściowy).

Symbol czerwony oznacza, że katalog od pewnego czasu jest niedostępny lub dostęp do niego został zablokowany. Symbol czerwony i przekreślona nazwa katalogu (biblioteki) oznacza, że jest on niedostępny od dłuższego czasu¹. Wyszukiwane w KaRo opisy można dodać do koszyka, a także pobrać. Od opisu można przejść do katalogu biblioteki, w którym opis odnaleziono – klikając w egz. w kat. lokalnym. Istnieje także możliwość przejścia do angielskiej wersji językowej katalogu.

W.BIBLIOTECE.PL

W.bibliotece.pl jest portalem e-usług bibliotecznych, który umożliwi wyszukiwanie interesujących użytkownika książki w katalogach wielu bibliotek. Utworzony został w 2012 r. i od tego czasu jest cały czas rozwijany. Sam pomysł stworzenia tego typu portalu powstał w 2009 r. i w tym czasie rozpoczęła się jego budowa. Operatorem portalu jest SOKRATES IT, z tego powodu jego oprogramowanie jest zintegrowane z systemami bibliotecznymi SOWA2/MARC21 i SOWA2SQL/MARC21. Biblioteki posiadające ten typ oprogramowania mogą brać udział w portalu za darmo⁴.

Aby znaleźć interesującą go pozycję użytkownik portalu powinien wpisać w pole wyszukiwawcze, widoczne na jego stronie głównej, jej tytuł. Już podczas wpisywania tytułu pojawiają się podpowiedzi w postaci autora, tytułu i zdjęcia okładki podobnych do wpisanego tytułu. Po wpisaniu pełnego tytułu lub wybraniu go z listy podpowiedzi użytkownik zostaje przekierowany do strony książki o szukanym tytule. Na stronie zamieszczone są podstawowe informacje o książce: autor, tytuł, tytuł serii, numer ISBN, opis książki, tagi oraz zdjęcie okładki. Następnie

Źródło: <https://w.bibliotece.pl/>

użytkownik na mapie zamieszczonej poniżej może sprawdzić w jakim województwie szukana książka jest dostępna w bibliotekach (zielony kwadrat ze znakiem v). Po kliknięciu w interesujące użytkownika województwo, otrzymuje on listę miast danego województwa wraz z ilością bibliotek, w których szukana książka jest:

- dostępna do wypożyczenia (oznaczenie – zielony kwadrat ze znakiem v),
- aktualnie wypożyczona (oznaczenie – pomarańczowy kwadrat z zegarkiem),
- dostępna w czytelni (oznaczenie – niebieski kwadrat ze znakiem n),
- dostępna, ale nieśledzona elektronicznie (oznaczenie – szary kwadrat ze znakiem zapytania).

Użytkownik klikając w dane miasto otrzymuje listę bibliotek, w których znajduje się szukana przez niego książka oraz informację czy jest aktualnie dostępna czy wypożyczona, a także informacje o liczbie egzemplarzy danej pozycji znajdujących się w tej bibliotece. Klikając w nazwę interesującej użytkownika biblioteki otrzymamy jej adres wraz z mapką dojazdu, adres internetowy oraz opis bibliograficzny szukanej książki. Po kliknięciu w opis użytkownik ma możliwość zapoznać się z sygnaturą szukanej pozycji, widokiem opisu w postaci prostej (opis bibliograficzny) i w formacie MARC 21. Istnieje także możliwość bezpośredniego przejścia do strony katalogu elektronicznego biblioteki (w przypadku, gdy biblioteka taki katalog posiada). Jeżeli katalog biblioteki jest zintegrowany z systemem portalu użytkownik zarejestrowany w danej bibliotece może po zalogowaniu zintegrować swoje konto czytelnika w tej bibliotece z portalem i już za jego pomocą wypożyczać książki. Aby zintegrować konto należy wpisać identyfikator i hasło posiadanego w danej bibliotece konta. Pod stroną wyszukiwanej książki użytkownik może także znaleźć informacje o wersjach

cyfrowych szukanej książki oraz miejscach, w których może ją kupić. Użytkownik ma także możliwość zapoznania się z recenzjami użytkowników dotyczącymi szukanej książki. W portalu wyszukiwać można książki beletrystyczne oraz naukowe. Widoczne są w nim jednak tylko biblioteki, które korzystają z systemu SOWA/MARC21.

Na portalu w.bibliotece.pl zamieszczane są także informacje o nadchodzących wydarzeniach związanych z biblioteką i książkami. Zalogowani użytkownicy mogą udzielać się na forum portalu. Klikając w zakładkę Społeczność użytkownik przenosi się na stronę, na której może śledzić wpisy na blogach i recenzje innych użytkowników portalu. W zakładce Zbiory użytkownik może śledzić zgromadzone w portalu książki.

Zarówno katalog KaRo, jak i portal w.bibliotece.pl umożliwiają znalezienie interesującej czytelnika książki w konkretnej bibliotece.

W KaRo wyszukiwać można jednak głównie zbiory do celów naukowych. Katalog daje możliwość wyszukiwania głównie w katalogach bibliotek naukowych. Wynikiem wyszukiwania są przede wszystkim opisy, a od nich dopiero można ewentualnie przejść do katalogu biblioteki, w której dany dokument się znajduje oraz zobaczyć w ilu jest egzemplarzach.

Portal w.bibliotece.pl umożliwia z kolei wyszukiwanie książek głównie w bibliotekach publicznych, tych które korzystają z systemu SOWA/MARC21. Wynikiem wyszukiwania jest tu strona szukanej książki, na której znajduje się wiele informacji. Dopiero przechodząc do konkretnej biblioteki, w której znajduje się szukana książka, użytkownik otrzymuje jej opis bibliograficzny. Dzięki portalowi użytkownik uzyskuje także informacje o ilości egzemplarzy szukanych książek znajdujących się w konkretnej bibliotece oraz o ich statusie.

Zarówno KaRo, jak i w.bibliotece.pl ułatwiają poszukiwanie czytelnicze pozwalając szybciej znaleźć poszukiwaną przez użytkownika książkę.

Edyta Kosik

PRZYPISY

- 1 Wstęp, [w:] *Katalog Rozproszony Polskich Bibliotek* [online], [dostęp: 12.04.2016]. Dostępny w WWW: <<http://karo.umk.pl/Karo/#>>.
- 2 Historia, [w:] *Tamże*.
- 3 Dostępność katalogów, [w:] *Tamże*.
- 4 Zespół, [w:] *w.bibliotece.pl*. [online], [dostęp: 12.04.2016]. Dostępny w WWW: <<https://w.bibliotece.pl/info/team>>.

Rozmowa z Jackiem Smółką

kierownikiem olsztyńskiej Planety 11,
laureatem konkursu Bibliotekarz Roku 2015

Marzena Przybysz: Gratulacje, zajął Pan drugie miejsce w ogólnopolskim konkursie Bibliotekarz Roku 2015. Jaki to był rok według Pana?

Jacek Smółka: Był bardzo udany dla mnie i biblioteki, którą kieruję. Dostaliśmy kilka wyróżnień w Polsce i za granicą. M.in. III miejsce w konkursie SBP na najlepsze wydarzenie z okazji Tygodnia Bibliotek oraz miejsce w pierwszej dziesiątce w konkursie BibLibre International Library Marketing Award za happening „Zaczytani-Zabiegani”. Na pewno jest to miłe, że jest się docenianym, ale także motywuje do dalszej pracy.

M.P.: Pamięta Pan moment, kiedy zdecydował się Pan zostać bibliotekarzem?

J.S.: O tym zdecydował trochę przypadek. Akurat kończyłem studia politologiczne i szczerze mówiąc nie myślałem o bibliotece. Współpracowałem trochę z lokalnymi mediami i nie wiedziałem do końca co chcę robić. Ale w Olsztynie wtedy powstała nowa biblioteka multimedialna „Planeta 11”, która wydała mi się ciekawa. Najpierw dostałem się na staż, następnie zostałem zatrudniony na etat a po 7 latach zostałem kierownikiem.

M.P.: Co zmieniło się w Pańskim spojrzeniu na bibliotekę przez lata pracy?

J.S.: Na pewno widać, że biblioteki się rozwijają. Bibliotekarze mają coraz więcej kompetencji. Oprócz wypożyczania, organizują imprezy, zajmują się promocją, działają aktywnie w środowi-

Fot. Archiwum Autora

skach lokalnych. Wychodzą też często poza mury biblioteki, jest wiele imprez w przestrzeni miejskiej gdzie biblioteka jest widoczna. Na pewno są zmiany na lepsze, choć wciąż mam wrażenie, że budowanie prestiżu zawodu bibliotekarza to długi proces.

M.P.: Co jest takiego w Planecie 11, że chętnie przychodzą do niej czytelnicy? Kto najczęściej (w kategorii wiekowej)?

J.S.: Jesteśmy biblioteką przede wszystkim dla młodych ludzi, ale przychodzą osoby w różnym wieku. Ostatnio przybywa nam czytelników poniżej 15 roku życia. Ale najwięcej wypożyczających jest w wieku 25-44 lata. Myślę, że przez 12 lat istnienia Planeta 11 jest już miejscem dość rozpoznawalnym w Olsztynie. Oprócz nowości multimedialnych i książkowych ludzi przyciągamy imprezami, organizujemy takie wydarzenia jak festiwal filmowy SOFFA czy bieg z książką w ręce Zaczytani-Zabiegani. Chcemy też, żeby ludzi przyciągała nasza atmosfera, dość luźna i przyjazna.

M.P.: Po jakie publikacje sięgają przede wszystkim?

J.S.: Tu jest różnie. Młodzi czytają serie dla nastolatka, dużo fantastyki. Nieco starsi lubią powieści obyczajowe. Dużym zainteresowaniem cieszą się poradniki związane z dietą czy gotowaniem. Najpopularniejsze tytuły w tym roku to *Co nas nie zabije* i nowy *Grey*. W *Planecie 11* mamy też wciąż bardzo duże zainteresowanie nowościami filmowymi, na które jest zawsze ponad 30 osób w kolejce.

M.P.: W ubiegłym roku przygotował Pan projekt dostosowania Planety 11 do potrzeb osób niewidomych i niedowidzących. Proszę o tym opowiedzieć?

J.S.: Jest to projekt, który został przygotowany wspólnie z mieszkańcami Olsztyna, którzy zgłosili taką propozycję. Zostanie zakupiony specjalistyczny sprzęt, który będzie czytał książki oraz pomagał skorzystać z komputera. Dodatkowo biblioteka otrzymała fundusze na zakup audiobooków.

M.P.: Jakie widzi Pan priorytety dla bibliotek? Co należy poprawić, wzmocnić?

J.S.: Uważam, że trzeba ciągle dbać o wizerunek biblioteki i podnosić prestiż zawodu bibliotekarza. Trzeba starać się jeszcze bardziej wychodzić do ludzi, organizować ciekawe akcje, pokazywać się społeczeństwu. Żeby w zawodzie bibliotekarza było jeszcze więcej młodych ludzi. Żeby zobaczyli, że praca w bibliotece może być „cool”. Że to nie tylko wypożyczanie, ale możliwość działania w kulturze, realizowanie pasji. Oczywiście mają też tu duży wpływ zarobki, więc należy lobbować na rzecz podwyżek i lepszego dofinansowania bibliotek.

M.P.: Co sprawia, że zapamiętujemy książkę na całe życie?

J.S.: Myślę, że duży wpływ na to ma nasz wiek, doświadczenie, aktualny stan ducha. Myślę, że każdy czytelnik ma taką lekturę, która mocno oddziaływała na niego w danym momencie życia. Musi trafić w nasz czuły punkt, dotknąć naszej wrażliwości, musimy gdzieś utożsamić się z fabułą, bohaterami. To sprawia, że książka może zmienić nasze życie, zainspirować. I to jest jeden z najpiękniejszych momentów w czytaniu książek.

M.P.: Dlaczego warto zachęcać młodych ludzi do czytania?

J.S.: Warto, bo czytanie rozwija wyobraźnię, ćwiczy umysł, poprawia inteligencję, ubogaca nasze wnętrza. Jeśli zaś ktoś chce podejść bardziej praktycznie to w książkach znajdzie odpowiedzi

na wiele pytań. Także porady związane z zainteresowaniami jak moda, kulinaria. Człowiek, który czyta wie więcej i na pewno pomaga to w życiu.

M.P.: Jaki jest najlepszy wiek dla czytelnika?

J.S.: Uważam, że czytać należy od małego i tu jest rola rodziców, żeby z czytania zrobić nawyk i oswajać z książką. Książki rozwijają wyobraźnię, uczą kreatywności. Zamiast dziecku dawać tableta lepiej oswajać z lekturą ☺

M.P.: Co Pan w swojej pracy ocenia najlepiej?

J.S.: Dla mnie ważne jest to, że mogę robić ciekawe rzeczy i czuję, że jest to często powiązane z moimi zainteresowaniami. Uważam, że jest to praca, w której można się rozwijać i być kreatywnym. Wszystko zależy tak naprawdę od nas i naszego podejścia. Cenię też to, że mam kontakt z ludźmi oraz duży dostęp do nowości multimedialnych i książkowych.

M.P.: Czym jest sukces zawodowy, sukces bibliotekarza?

J.S.: Sukces w pracy to poczucie, że to co się robi ma sens, że lubi się swój zawód i nie jest to codzienna męczarnia. Oczywiście jest to sprawa bardzo indywidualna, ale myślę, że super jest robić to co się lubi.

M.P.: Jak wygląda Pana czas wolny od pracy zawodowej?

J.S.: Czas wolny spędzam głównie z rodziną. Mam dwójkę małych dzieci, które mocno absorbują w czasie wolnym. Więc jest to chodzenie na spacer, uczenie jazdy na rowerze, wyjazdy wakacyjne itp. Poza tym lubię sport. Jestem kibicem piłki nożnej, więc niedawne EURO 2016 oglądałem z wielkim zainteresowaniem. Nawet wzięłem specjalnie urlop, żeby w spokoju oglądać mecze. Od 2 lat mniej lub bardziej regularnie biegam. Największym moim osiągnięciem jest ukończenie Półmaratonu Jakubowego w 2015 r.

M.P.: Jakie są Pana plany?

J.S.: Planuję przede wszystkim dalszy rozwój zawodowy. Chciałbym czuć zawsze spełnienie i satysfakcję z pracy. Moim zamiarem jest jeszcze bardziej rozwijać *Planetę 11*, dlatego mam nadzieję, że pomysłów nie zabraknie.

M.P.: Dziękuję serdecznie za rozmowę, życzę sukcesów oraz realizacji planów.

Marzena Przybysz
Redakcja „Bibliotekarza”

Publiczne czy prywatne?

Komercyjne biblioteki w Japonii

Jeszcze do niedawna biblioteki prywatne utożsamiano z gromadzonymi przez lata domowymi kolekcjami, a biblioteki publiczne z działalnością instytucji kultury, które nieodpłatnie i w sposób niemal nieograniczony dzielą się swoimi zasobami ze społeczeństwem. Książnice jako instytucje finansowane przez państwo nie kojarzyły się użytkownikom z działalnością komercyjną. Czy za sprawą Japonii takie podejście się zmieni?

PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE

W 2013 r. lokalna biblioteka publiczna w mieście Takeo w południowej części wyspy Kiusiu, w prefekturze Saga, podjęła decyzję o rozpoczęciu współpracy z organizacją Culture Convenience Club Co. (CCC) – właścicielem m.in. dużej tokijskiej sieci wypożyczalni video i DVD Tsutaya. Celem nawiązanej tej kooperacji było „oddanie” prowadzenia miejskiej biblioteki wspomnianej firmie. Decyzja ta związana była z dość trudną sytuacją japońskich bibliotek publicznych. Trwająca w tym kraju recesja oraz cięcia w budżetach doprowadziły do tego, że biblioteki zostały zmuszone do szukania pomocy finansowej u firm prywatnych i organizacji non profit. Owe trudności skłoniły władze miasta Takeo do wprowadzenia dość rewolucyjnych zmian w zarządzaniu biblioteką. Po renowacji budynku, miasto podpisało umowę i biblioteka publiczna przeszła pod zarządek prywatnej firmy CCC.

OTWARTE REGAŁY – KOMERCYJNE TRZECIE MIEJSCE

W zamierzeniu nowa instytucja kultury miała łączyć bibliotekę, księgarnię i kawiarnię, wszystko

na dużej powierzchni, która pozwalałaby na czytanie czy przeglądanie publikacji przy kawie, w niezobowiązującej atmosferze. Twórcy chcieli, aby w nowoczesnym i przyjaznym miejscu mieszkańcy miasta, niezależnie od wieku czy zainteresowań, łączyli naukę i pracę z rozrywką. Instytucja miała być otwarta przez całą dobę, a sam księgozbiór planowano rozbudować aż do 200 tys. wol. Przyjęta została również zasada udostępniania całości zbiorów – publikacje wcześniej trzymane w magazynie znalazły się na otwartej przestrzeni, dostępne dla wszystkich. W centralnej, najbardziej widocznej części kompleksu rozmieszczono książki z popularnych działów: Styl życia, Czas wolny i Sztuka życia (Lifestyle, Leisure, Living well). Co więcej, w bibliotece zainstalowany został system cichego odtwarzania muzyki w tle, tak aby nie przeszkadzać innym użytkownikom.

Biblioteka szybko stała się popularnym, wręcz modnym miejscem. Poza czytelnikami chętnie zaglądają tu biznesmeni, by spotkać się z klientami, młodzież przychodzi na randki, a turyści mogą skorzystać z bezpłatnego dostępu do internetu. Bezpośrednio w bibliotece otworzona została kawiarnia Starbucks. Czytelnicy mogą swobodnie poruszać się między regałami i czytać książki z kawą w rękę. Swoją napój można wnieść jedynie w kubku z przykrywką. Co więcej, część nowych książek i czasopism jest wystawiona na sprzedaż. W Bibliotece mieści się też sklep z ofertą produktów Tsutaya i powiązanych z tą firmą podmiotów.

Na marginesie, warto podkreślić walory architektoniczne bibliotecznego gmachu. Został wybudowany tak, aby do pomieszczeń wpadało jak najwięcej naturalnego światła.

KONTROWERSJE

Bibliotekę Miejską w Takeo zaprojektowano w taki sposób, aby połączyć tradycję z nowymi trendami. Po renowacji księżnica przyciągnęła wiele nowych osób (w ciągu pół roku od otwarcia liczba odwiedzin wzrosła o 355%). Jednak fakt, że jest to biblioteka publiczna, ale pozostająca w prywatnych rękach i dodatkowo ściśle połączona z działalnością komercyjną, budzi pewne wątpliwości.

W środowisku lokalnym pojawiły się głosy sprzeciwu. Zwracano uwagę na nieodpowiedni dobór udostępnianych książek, krytykowano m.in. kupowanie przestarzałych pozycji z antykwariatów, w których spółka CCC ma udziały. Zastrzeżenia budziło poszerzenie księgozbioru o publikacje nieodpowiadające gustom użytkowników, a także brak odpowiedniej polityki gromadzenia zbiorów². Zdaniem niektórych, biblioteka stała się wysypiskiem niesprzedających się publikacji Tsutaya³.

Wiele wątpliwości budzi również rozmieszczenie książek na półkach. Wszystkie japońskie biblioteki publiczne ściśle trzymają się Japońskiej Klasyfikacji Dziesiętnej (Nippon Decimal Classification), a w Takeo prywatny właściciel zastosował inne rozwiązanie, a mianowicie przeniósł klasyfikację stosowaną w firmowych sklepach Tsutaya. Doprowadziło to, m.in. do umieszczenia książki *Bracia Karamazow* Fiodora Dostojewskiego w dziale Rosja – podróże, a biblijna Księga Wyjścia trafiła do działu Podróże za granicą – Afryka – Egipt. Co ciekawe, przedstawiciel firmy bronił takiego podejścia tłumacząc, że w ten sposób czytelnicy będą zachęcani do poznawania kultury różnych krajów⁴.

Co więcej, pojawiły się zarzuty, że parter centralnej części budynku, która miała być sercem biblioteki, został przeznaczony na usługi handlowe (księgarnia i kawiarnia), a przestrzeń typowo biblioteczną umieszczono z tyłu, w mało widocznym miejscu.

Tymczasem instytucja stała się również obiektem skandalu. Miastu zarzucano, że źle wykorzystano środki z podatków, które pierwotnie miały być przeznaczone na zakup książek do biblioteki. Z zaplanowanych na ten cel dziewiętnastu mln jenów wydano zaledwie siedem⁵. Ponadto obywatele Takeo złożyli pozew przeciwko miejscowym władzom, chcąc odzyskać pieniądze podatników przeznaczone na ten projekt⁶.

Podobne próby przejścia publicznych bibliotek organizacja CCC podejmowała w innych japońskich miastach. W 2015 r. w Komaki, w prefekturze Aichi, władze próbowały przeformować analogiczne rozwiązanie. Popadająca w ruinę miejska biblioteka miała zostać zmodernizowana ze środków publicznych i oddana pod zarząd Tsutaya. Jednak mieszkańcy, nauczeni doświadczeniem biblioteki miejskiej w Takeo, nie wyrazili zgody. Powołali oni specjalny komitet obywatelski, który doprowadził do przeprowadzenia referendum, a jego wynik przesądził o odrzuceniu planu Tsutaya.

Przejmowanie bibliotek będących w trudnej sytuacji finansowej przez firmy prywatne to, jak widać, nieodosobniony przypadek. Pomimo wątpliwości i zastrzeżeń, jakie budzą tego typu działania, nie można zaprzeczyć, że po przejściu biblioteki w prywatne ręce oraz unowocześnieniu budynku i oferty nastąpił wzrost liczby korzystających z usług tej placówki. Biblioteka w Takeo ze względu na udogodnienia, jakie w niej wprowadzono, na pewno stała się miejscem chętnie odwiedzanym. Niemniej rodzi się pytanie: Czy aby na pewno prywatna firma jest w stanie tak zarządzać biblioteką, aby służyć dobru publicznemu?

Katarzyna Seroka
Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii
Uniwersytetu Warszawskiego

PRZYPISY

- 1 Good Design Awards 2013. Takeo City Library, „Spoon&Tamago” [online], [dostęp: 13.06.2015]. Dostępny w WWW: <<http://www.spoon-tamago.com/2013/10/15/good-design-awards-2013-takeo-city-library/>>.
- 2 KYODO, Aichi city nixes 'Tsutaya Library' project amid public opposition, *The Japan Times* [online], [dostęp: 13.06.2015]. Dostępny w WWW: <<http://www.japantimes.co.jp/news/2015/10/21/national/aichi-city-nixes-tsutaya-library-project-amid-public-opposition/#.Vkd-A3YvfiX>>.
- 3 New Tsutaya library rejected by locals amid controversy over mismanagement, *Japan Trends* [online], [dostęp: 13.06.2015]. Dostępny w WWW: <<http://www.japantrends.com/tsutaya-library-komaki-aichi/>>.
- 4 Debate heats up over corporate management of public libraries, *Mainichi Japan* z 7.11.2015 [online], [dostęp: 13.06.2015]. Dostępny w WWW: <<http://mainichi.jp/english/articles/20151107/p2a/00m/0na/013000c>>.
- 5 KYODO, Aichi city nixes...
- 6 New Tsutaya library rejected...

Biblioteka Geograficzna Uniwersytetu Łódzkiego

nie tylko dla geografów

PRAWNE PODSTAWY FUNKCJONOWANIA BIBLIOTEKI GEOGRAFICZNEJ

Biblioteka Geograficzna jest biblioteką naukową posiadającą status biblioteki wydziałowej. Jednostka utworzona została decyzją Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 7 lipca 1999 r. jako biblioteka kierunkowa na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi. W październiku 2001 r., wraz z usamodzielnieniem się Wydziału Nauk Geograficznych (WNG), biblioteka pełnił zaczęła funkcję biblioteki wydziałowej¹. Kwestię funkcjonowania bibliotek zakładowych w Uniwersytecie Łódzkim reguluje *Uchwała nr 140 Senatu UE* podjęta na 12. roboczym posiedzeniu w kadencji 2008-2012 w dniu 23 listopada 2009 r. w sprawie: zasad gospodarki finansowej UE. Uchwała wprowadziła wyraźne rozróżnienie w kwestiach finansowania personelu Biblioteki Uniwersyteckiej, a bibliotek zakładowych UE. Etaty wszystkich bibliotekarzy utrzymane zostały w ramach Biblioteki Uniwersyteckiej i tym samym w kompetencjach Dyrekcji BUŁ, jednak na mocy tejże uchwały Wydziały przejęły na siebie nie tylko obowiązek finansowania działalności bibliotek, ale także pokrywania wydatków na wynagrodzenia osobowe pracowników. Taki stan prawny budził niejasności dotyczące podległości służbowej pracowników bibliotek zakładowych. W tej sytuacji podjęto ważną dla funkcjonowania Biblioteki Geograficznej decyzję o jej podporządkowaniu organizacyjnemu władzom Wydziału². Etaty pracowników

przekazane zostały z Biblioteki Uniwersyteckiej do dyspozycji dziekana Wydziału Nauk Geograficznych. Formalne usytuowanie działalności Biblioteki w ramach Wydziału nie ogranicza jednak oddziaływania jej zbiorów na pracowników i studentów innych jednostek uniwersyteckich, a także mieszkańców miasta i regionu w ogóle. Udostępniane w bibliotece zbiory kartograficzne o wartości historycznej, a także mapy, przewodniki turystyczne i plany miast przyciągają do biblioteki czytelników pasjonujących się kartografią, jak również osoby planujące wyjazdy lub z innych powodów chcące zapoznać się z treścią odpowiednich map.

ZAPLECZE MATERIALNE I ZBIORY BIBLIOTEKI GEOGRAFICZNEJ

Biblioteka Geograficzna mieści się w gmachu Collegium Geographicum przy ul. Stefana Kopcińskiego w Łodzi. Do dyspozycji jednostki oddane zostało pięć pomieszczeń o łącznej powierzchni 250 m² oraz dwa dodatkowe magazyny zlokalizowane w osobnym budynku. W dwóch czytelniach – czytelni z wolnym dostępem do księgozbioru oraz w czytelni zbiorów kartograficznych – łącznie dostępnych jest 48 miejsc siedzących. Czytelnicy mogą korzystać z 10 komputerów z dostępem do internetu. Czytelnie oraz wypożyczalnia znajdują się na parterze budynku, dzięki czemu osoby z niepełnosprawnością ruchową nie napotykają trudności komunikacyjnych.

Tab. 1

Stan księgozbioru Biblioteki Geograficznej

Rok	2002	2006	2012	2015
Książki – woluminy	17 622	19 324	19 987	21 770
Czasopisma – roczniki	23 868	25 843	18 261	19 396
Zbiory specjalne – jednostki ewiden.	58 708	60 060	63 369	63 669

Źródło: Informator Oddziału Bibliotek Zakładowych za lata...; Sprawozdanie Biblioteki Geograficznej za rok 2015

Biblioteka Geograficzna gromadzi i udostępnia książki, czasopisma i zbiory kartograficzne zgodnie z profilem naukowo-badawczym i dydaktycznym Wydziału. Księgozbiór Biblioteki uzupełniany jest w oparciu o oferty księgarskie i zgłaszane przez czytelników zapotrzebowania. W procesie uzupełniania zbiorów wykorzystywana jest także informacja elektroniczna skierowująca lub pełnotekstowa, zamieszczana na stronach internetowych wydawnictw, ośrodków akademickich oraz instytucji, których profil badawczy odpowiada zainteresowaniom geografów. Stan księgozbioru Biblioteki Geograficznej w wybranych latach prezentuje Tab. 1.

Ze względu na zawartość informacyjną oraz przeznaczenie czytelnicze, gromadzone w Bibliotece Geograficznej druki zwarte podzielić można na następujące grupy: monografie naukowe, wydawnictwa jubileuszowe i okolicznościowe (materiały z konferencji, zjazdów, seminariów itp.), rozprawy o charakterze syntetycznym, prace metodologiczne, wstępy i wprowadzenia specjalistyczne, podręczniki akademickie, poradniki dla nauczycieli, przewodniki i materiały do ćwiczeń, słowniki tematyczne i terminologiczne, encyklopedie, monografie biograficzne, przewodniki i informatory turystyczne, wspomnienia z historycznych wypraw i podróży oraz czasopisma i serie wydawnicze. Księgozbiór udostępniany w wolnym dostępie ustawiony został na półkach w działach odpowiadających strukturze nauk geograficznych, tj.: geografia fizyczna, geografia regionalna, geomorfologia, klimatologia, hydrologia, geografia społeczna, geografia przemysłu, geografia turystyki itd. W wolnym dostępie, obok książek, zestawione zostały odpowiednio dobrane czasopisma. Zaletą udostępniania zbiorów w wolnym dostępie jest maksymalne skrócenie drogi przepływu informacji o zasobach bibliotecznych, a jednocześnie stworzenie możliwości zapoznania się z zaprezentowaną literaturą przedmiotu. W przeprowadzonym w 2012 r. badaniu ankietowym, na próbie

badawczej wynoszącej 50 osób, 72% ankietowanych oceniło układ księgozbioru w wolnym dostępie raczej dobrze, a 4% zdecydowanie dobrze³.

Biblioteka Geograficzna UŁ posiada bogaty zbiór czasopism geograficznych. W bibliotece zinventoryzowanych jest 527 tyt. czasopism, z czego 422 tyt. stanowią czasopisma zagraniczne, są to jednak w większości ciągi niekompletne i nieuzupełniane z powodu przerwania wymiany międzybibliotecznej lub rezygnacji z otrzymywanego periodyku. W 2015 r. biblioteka zakupiła 61 tyt. czasopism polskich oraz 26 tyt. wydawnictw Głównego Urzędu Statystycznego. Z wymiany krajowej prowadzonej z 17 instytucjami w ubiegłym roku biblioteka otrzymała 30 tyt. czasopism, a z wymiany zagranicznej, z 30 instytucjami z 15 krajów z różnych stron świata, 36 tyt. czasopism. Wskazać można dwa wiodące tytuły czasopism ogólnogeograficznych, publikujące prace teoretyczne, metodologiczne i empiryczne z zakresu problematyki geograficznej i zagospodarowania przestrzennego: *Przegląd Geograficzny* i *Czasopismo Geograficzne*.

Ciągle rozszerzanie terenów zainteresowań naukowych geografów oraz częste podejmowanie badań interdyscyplinarnych wpłynęło na konieczność wzbogacania księgozbioru geograficznego o materiały tematycznie związane z naukami pomocniczymi geografii, a także z naukami pokrewnymi takimi jak: ekonomia, socjologia, historia, historia sztuki, etnologia. Rozwój geografii turystyki spowodował zwiększone zapotrzebowanie na literaturę turystyczną i z zakresu hotelarstwa, przewodniki turystyczne oraz plany miast. Rozszerzenie zaś programu studiów o rekreację pociągnęło za sobą potrzebę wzbogacenia księgozbioru o publikacje tematycznie związane z formami odpoczynku, aktywności i sprawności człowieka. Wraz z dynamicznym rozwojem kierunku „Zagospodarowanie środowiska i polityka przestrzenna” na bieżąco uzupełniany i rozbudowywany jest księgozbiór z zakresu gospodarki przestrzennej. Ze względu na specyfikę nauk geograficznych

i rozległe zainteresowania badawcze pracowników i studentów Wydziału w Bibliotece gromadzone i udostępniane są także dane statystyczne publikowane przez Główny Urząd Statystyczny oraz Wojewódzkie Urzędy Statystyczne. Materiały statystyczne udostępniane w wolnym dostępie zgrupowane zostały w działach statystyka regionalna i statystyka branżowa, co ułatwia orientację w zawartości roczników.

W 2010 r. z przyczyn lokalowych w Bibliotece Geograficznej przeprowadzona została selekcja księgozbioru, która objęła 8840 wol. czasopism oraz 1123 wol. książek.

W badaniach geograficznych oraz w procesie dydaktyki geografii niezbędne są wydawnictwa kartograficzne. Biblioteka Geograficzna posiada około 20 tys. map oraz atlasy, plany miast i globusy. Udostępniane są mapy ogólnogeograficzne, tj.: mapy szczegółowe (plany miast), topograficzne, przeglądowo-topograficzne, pogładowe oraz mapy tematyczne: zjawisk przyrody, zjawisk społecznych, a także zdjęcia lotnicze. Dla każdego rodzaju map prowadzony jest odrębny skorowidz w postaci odwzorowania konturowego obszaru Polski z zaznaczonymi cząstkowymi obszarami objętymi konkretną mapą z jej oznaczeniem sygnaturowym. Biblioteka Geograficzna dysponuje także około 3 tys. arkuszy map geologicznych. Oprócz Szczegółowej Mapy Geologicznej w skali 1:50 000, są to także mapy w skali 1:200 000 i 1:300 000 pokrywające obszar całego kraju. Tak bogata kolekcja map geologicznych dostępna jest na terenie Uniwersytetu Łódzkiego, tylko w Bibliotece Geograficznej.

W zbiorach Biblioteki Geograficznej znajduje się unikatowa kolekcja map przedwojennych i wojennych⁴. Mapy przedwojennego Wojskowego Instytutu Geograficznego, a także niemieckie edycje Messtischblatt i Grossblatt oraz mapy rosyjskie (wiorstowki lub dwuwiorstowki). Mapy te w latach 1970-1975, przekazywane były ze zbiorów archiwum Ludowego Wojska Polskiego (Oddział IX Sztabu Generalnego) do bibliotek różnych uczelni w kraju, z tego względu w bibliotekach uniwersyteckich znajdują się różne arkusze lub różne wydania tychże map. Ponadto Biblioteka Geograficzna jest w posiadaniu cennych, dziewiętnastowiecznych atlasów geograficznych. Ostatnim zaś nabytkiem są przekazane bibliotece mapy wysokościowo-sytuacyjne dla m. Łodzi oraz mapy topograficzne dla m. Piotrkowa Tryb. w skali 1:5000. Ze względu na unikalność zbioru kartograficznego Biblioteki Geograficznej jest on wykorzystywany przez osoby zainteresowane z różnych rejonów kraju, a nawet z zagranicy.

UŻYTKOWNICY BIBLIOTEKI GEOGRAFICZNEJ

Zgodnie z Regulaminem ze zbiorów Biblioteki Geograficznej w pełnym zakresie korzystają pracownicy naukowo-dydaktyczni oraz studenci wszystkich rodzajów studiów prowadzonych na WNG, a także, tylko na miejscu, pracownicy i studenci innych Wydziałów UE oraz uczniowie Liceum Uniwersyteckiego. W 2015 r. wraz z wprowadzeniem przez Bibliotekę Uniwersytecką tzw. karty absolwenta grono czytelników Biblioteki Geograficznej poszerzyło się o dawnych studentów, których charakter pracy zawodowej wymaga stałego kontaktu z księgozbiorem geograficznym. W 2015 r. czynnymi użytkownikami Biblioteki były 2192 osoby (w tym 30 uczestników studium doktoranckiego i 126 pracowników Wydziału). Biblioteka otwarta jest od poniedziałku do piątku oraz w soboty, podczas zjazdów studentów zaocznych. Od października 2010 r. w Bibliotece Geograficznej zainstalowany został automatyczny licznik odwiedzin czytelników (Tab. 2).

Ze względu na szeroki zakres tematyczny gromadzonej w Bibliotece Geograficznej literatury, z księgozbioru korzystają także pracownicy i studenci innych kierunków studiów, tj.: etnologii, archeologii, ochrony środowiska, biologii, ekonomii, czy historii. Do książek z zakresu rekreacji ruchowej docierają także studenci Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, a atlasami sztuki ludowej i folkloru zainteresowani są studenci Łódzkiej Akademii Sztuk Pięknych. Ze zbiorów kartograficznych korzystają studenci i pracownicy Politechniki Łódzkiej, kierunku architektura i urbanistyka. W ograniczonym zakresie, na miejscu z możliwością wykonania kserokopii, ze zbiorów biblioteki korzystają także studenci uczelni niepublicznych, np.: Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa, a także szczególnie intensywnie w początkowych latach działalności uczelni – studenci Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej. Zbiory Biblioteki wykorzystywane są również przez młodzież szkół średnich przygo-

Tab. 2

Liczba odwiedzin w Bibliotece Geograficznej

Rok	
2005	21 734
2008	18 240
2011	24 662
2015	18 346

Źródło: Sprawozdania roczne Biblioteki Geograficznej

towującą się do konkursów geograficznych oraz Olimpiady Geograficznej. Do czytelnicy kartograficznej przychodzą także osoby chcące ustalić dawną topografię terenu, wskazać wytyczoną po II wojnie światowej drogę, przeprowadzoną na gruntach prywatnych, zlokalizować dawne rozmieszczenie sadów, zasięg lasów lub podział geodezyjny działek. Informacje takie mają bowiem znaczenie w ustalaniu własności gruntów i ewentualnych rozstrzygnięciach majątkowych. Do biblioteki trafiają także ludzie, którzy są w posiadaniu wojennych dokumentów lub listów z niemieckimi nazwami miejscowości, w których przebywali ich bliscy, pragną na podstawie map z tamtego okresu ustalić pełną, poprawną nazwę miejsca i ustalić nazwę obecną. Ścienna mapa, ze zbiorów Biblioteki Geograficznej, przedstawiająca przedwojenne granice Polski, stała się rekwizytem w kręconym w Łodzi filmie.

ZMIANY W TECHNOLOGII OBSŁUGI CZYTELNIKA

Informacje o księgozbiorze Biblioteki Geograficznej ukazują się na stronie internetowej katalogu Biblioteki Uniwersyteckiej z oznaczeniem literowym BG (<https://elibrary.lib.uni.lodz.pl>). Zbiory Biblioteki Geograficznej do 2003 r. katalogowane były w systemie Horizon. Skatalogowane zostały wszystkie pozycje wydane po 1997 r., a sukcesywnie wprowadzane są pozycje starsze, także zagraniczne serie wydawnicze cieszące się szczególnym zainteresowaniem czytelników. W chwili obecnej baza katalogowa obejmuje cały księgozbiór główny biblioteki. Starsze publikacje wyszukiwać można także poprzez katalogi kartkowe (oddzielny katalog książek i czasopism). Obok kartkowych katalogów alfabetycznych w Bibliotece Geograficznej prowadzony był także katalog rzeczowy w układzie systematycznym wzorowanym na podziale nauk geograficznych przyjętym przez Polską Akademię Nauk przy opracowaniu Bibliografii Geografii Polskiej.

Wraz z rozpoczęciem katalogowania komputerowego czytelnicy uzyskali nieograniczony ani czasowo, ani przestrzennie dostęp do informacji katalogowej online, ale status książki był nieaktywny, nie było zatem informacji, czy książka jest na półce, czy została wypożyczona. W październiku 2010 r. Biblioteka Geograficzna, jako druga z bibliotek zakładowych Uniwersytetu Łódzkiego, wprowadziła moduł elektronicznego zamawiania zbiorów i rejestracji wypożyczeń w systemie bibliotecznym Horizon. Czytelnicy otrzymali pełną informację o stanie faktycznym księgozbioru

oraz możliwość zamówienia wybranych książek. Kolejnym krokiem usprawniającym obsługę było wprowadzenie możliwości rezerwowania książek wypożyczonych przez innego czytelnika. W tym zakresie, poprzez internet, użytkownicy mogą korzystać z Biblioteki Geograficznej przez 24 h na dobę. Zamówienia książek drogą internetową dotyczą księgozbioru magazynowego. Biblioteka Geograficzna działa obecnie w systemie bibliotecznym SYMPHONY w modułach opracowania zbiorów i elektronicznej obsługi czytelnika, zintegrowanych z zainstalowanym w bibliotece systemem elektronicznego zabezpieczenia księgozbioru RFID. Biblioteka Geograficzna zapewnia dostęp do źródeł elektronicznych, zasobów cyfrowych i baz online udostępnianych w sieci ogólnouniwersyteckiej, a także współtworzy katalog centralny bibliotek naukowych i akademickich (NUKAT), rozbudowuje bazę katalogową Biblioteki UŁ oraz prowadzi informację naukową w zakresie baz literatury geograficznej. Informacja naukowa udzielana czytelnikom Biblioteki Geograficznej przez bibliotekarzy nie ogranicza się tylko do informowania o zbiorach własnych. Zapewnienie czytelnikom jak najpełniejszej informacji wymaga umożliwienia dostępu do katalogów i baz danych bibliotek i innych ośrodków geograficznych poprzez sieć internetową, a także wskazania komercyjnych baz abstraktowych i pełnotekstowych. Niezbędną pomocą w działalności informacyjnej Biblioteki Geograficznej są bibliografie (ogólno-geograficzne oraz poszczególnych dyscyplin geograficznych), a także bazy bibliograficzne online. Z komputerów w sieci Uniwersytetu Łódzkiego dostępne są bazy pełnotekstowe lub abstraktowe zakupywane przez Bibliotekę Uniwersytecką⁵. Biblioteka Geograficzna udziela także odpowiedzi na zapytania kierowane drogą mailową oraz telefonicznie.

BIBLIOTEKA CYFROWA WYDZIAŁU NAUK GEOGRAFICZNYCH

W 2014 r. rozpoczęto digitalizację zbiorów kartograficznych Biblioteki Geograficznej, a 26 listopada 2014 r. otwarta została Biblioteka Cyfrowa Wydziału Nauk Geograficznych UŁ (<http://bc.geo.uni.lodz.pl/dlibra>). Jako pierwsza w Bibliotece Cyfrowej zaistniała kolekcja kartograficzna. Systematycznie uzupełniany zbiór składa się obecnie z około 2500 map. Jako pierwsze do biblioteki cyfrowej wprowadzone zostały mapy wykorzystywane w procesie dydaktycznym oraz potrzebne do

prac licencjackich i magisterskich powstających na Wydziale. Do Biblioteki Cyfrowej wprowadzone zostały mapy geologiczne, mapa gleb polski, mapy topograficzne, hydrograficzne, sozologiczne, potencjalnej roślinności naturalnej Polski, mapa geomorfologiczna i inne. Publikacje chronione prawem autorskim, zgodnie z art. 28 p. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. 2006, Nr 90, poz. 631), dostępne są wyłącznie na terenie Biblioteki Geograficznych UŁ oraz z komputerów w lokalnej sieci uniwersyteckiej. Według automatycznego licznika odwiedzin ze zbiorów online skorzystało już 46 252 użytkowników⁶. Informacja o zasobach Biblioteki Cyfrowej dostępna jest na stronie Wydziału. Opis kolekcji udostępniany w szerokim zakresie przez internet przyczynił się do większego zainteresowania tym zbiorem. Udostępniany zbiór przyciąga do Biblioteki Geograficznej osoby z terenu miasta i regionu. Od listopada 2015 r., z kolekcji online, skorzystało w czytelni bibliotecznej już 75 osób spoza Uniwersytetu Łódzkiego.

ZAKOŃCZENIE

Działalność biblioteczno-informacyjna Biblioteki Geograficznej uwarunkowana jest przede wszystkim potrzebami pracowników i studentów Wydziału Nauk Geograficznych. Upowszechnienie informacji katalogowej online przyczyniło się do znacznego poszerzenia odwiedzin w Bibliotece o osoby spoza Wydziału Nauk Geograficznych UŁ. Automatyzacja bibliotek radykalnie zmieniła charakter pracy wykonywanej przez bibliotekarzy. Wciąż postępująca specjalizacja zawodu, ale także wysokie oczekiwania czytelników stawiają przed bibliotekarzami wymóg sprostania wyzwaniom współczesności. U podstaw działalności biblioteczno-informacyjnej każdej biblioteki leży gromadzenie i udostępnianie zbiorów oraz informacja o zbiorach własnych, a także informacja bibliograficzna. W tych podstawowych funkcjach bibliotek nastąpiły znaczne zmiany. Nie sposób wymienić wszystkich czynników, które wpłynęły na nowe możliwości w działalności biblioteczno-informacyjnej Biblioteki Geograficznej, ale z pewnością należą do nich: możliwość korzystania z bibliograficzno-abstraktowych, a także pełnotekstowych baz danych oraz rozległych zasobów sieciowych, pojawienie się możliwości korzystania i tworzenia źródeł pełnotekstowych dostępnych online w bibliotekach wirtualnych, a także wykorzystywanie poczty elektronicznej. Gromadzenie

odpowiednio dobranego księgozbioru, stworzenie warunków do jak najlepszego wykorzystania materiałów bibliotecznych, a także udostępnianie pełnego warsztatu informacji naukowej, zarówno tradycyjnego, jak również elektronicznych źródeł informacji, ma na celu jak najpełniejsze wywiązanie się z roli, jaką biblioteka naukowa powinna odgrywać w środowisku uczelnianym i nie tylko.

Iwona Kaczmarek
Biblioteka Geograficzna Uniwersytetu Łódzkiego

PRZYPISY

- ¹ Status Biblioteki Geograficznej z biblioteki kierunkowej na wydziałową zmieniony został na mocy Rozporządzenia Rektora nr 37 z dn. 10 marca 2010 r.
- ² Wydane w dn. 26 listopada 2010 r. *Zarządzenie nr 12 w sprawie podporządkowania organizacyjnego Biblioteki Geograficznej dziekanowi Wydziału Nauk Geograficznych na podstawie art. 66 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.)* oraz § 46 ust. 7 Statutu UŁ z dnia 26 czerwca 2006 r. (ze zm.) stanowiło o bezpośrednim podporządkowaniu organizacyjnym Biblioteki Geograficznej UŁ dziekanowi Wydziału Nauk Geograficznych UŁ. Zarządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.
- ³ Ankieta opracowana przez Natalię Kruk i Martynę Urbaniak pod kierunkiem dr Aleksandry Wejman-Sowińskiej.
- ⁴ Wśród map udostępnianych w Bibliotece Geograficznej wskazać można: Weltkarte 1:1 mln obejmujące obszar Eurazji, Deutsche Heereskarte w skali 1:500 000 – obszar Europy, Deutsche Heereskarte w skali 1:300 000 – obszar Europy, Karte des Deutschen Reiches w skali 1:100 000, Karte des Deutschen Reiches – Grossblatten w skali 1:100 000, Karte des westlichen Russlands (obejmująca dawne polskie ziemie wschodnie) w skali 1:100 000, Topographische Karte w skali 1:25 000 oraz polskie przedwojenne mapy topograficzne wydawane przez Wojskowy Instytut Geograficzny, w skali 1:100 000 oraz 1:25 000. Zbiór zaś powojennych map topograficznych obejmuje mapy w skalach 1:200 000 oraz 1:100 000 wydawane przez Sztab Generalny (pierwotnie objęte klauzulą tajności) oraz mapy w skalach 1:10 000, 1:25 000, 1:50 000, odbitki ozalitowe w skali 1:10 000, mapy sytuacyjno-wysokościowe w skali 1:2000 oraz mapy topograficzne obrębowe w skali 1:25 000.
- ⁵ Poprzez Dział Informacji Naukowej i Prac Dydaktycznych Biblioteki Uniwersyteckiej możliwe jest otrzymanie dostępu do baz EBSCO z komputerów domowych z dostępem do sieci internetowej.
- ⁶ Dane na dzień 8.04.2016 r.

ANNA PIETRZAK
DOMINIKA STEPANAJTYS
JAKUB FORNALCZYK

Biblioteka Uczelni Łazarzkiego świętuje Tydzień Bibliotek

Tegoroczny Tydzień Bibliotek był obchodzony przez pracowników Biblioteki Uczelni Łazarzkiego może nie hucznie – wszak biblioteka jest miejscem pracy w ciszy i skupieniu – aczkolwiek intensywnie. Obfitował on w różnorakie przyjemności dla ciała, duszy i intelektu, z których skorzystali zarówno nasi użytkownicy (głównie studenci i pracownicy Uczelni), jak i my sami.

Mocnym akcentem na początek była bardzo lubiana i wyczekiwana przez naszych czytelników amnestia. Trwała między niedzielą 8 maja a sobotą 14 maja (tak, tak, jesteśmy biblioteką czynną 7 dni w tygodniu – z wyjątkiem szczególnych okresów). Dzięki temu nie powinni się czuć poszkodowani studenci zaoczni ani z Wydziału Prawa i Administracji, na których zjeździe amnestia została zainaugurowana, ani z Wydziału Ekonomii i Zarządzania – w dniu ich zajęć amnestia dobiegła końca. Uczestnicy studiów dziennych mieli naturalnie jeszcze większy komfort w wyborze dnia, w którym przyjdą „odać bibliotece to, co biblioteczne”. Umorziliśmy opłaty specjalne za przetrzymanie książek na łączną kwotę 1999 zł.

Dyrekcja Biblioteki reprezentowała nas na konferencjach, w które obfituje późnowiosenny okres. Dyrektor Henryk Hollender w dniach 12-13 maja odwiedził Państwową Medyczną Wyższą Szkołę Zawodową w Opolu, gdzie aktywnie uczestniczył w III Międzynarodowej Konferencji Pulsu Uczelni, wygłaszając referat 'The scientific information in Poland as a model and image of science' („System informacji naukowej w Polsce jako model i wizerunek nauki”). Ponadto wziął

udział w dyskusji panelowej na temat przemian w informacji naukowej w naukach biomedycznych oraz uczestniczył w dwóch szkoleniach: *Zarządzanie danymi bibliograficznymi w kontekście sprawozdawczości jednostek naukowych do Polskiej Bibliografii Naukowej* (prowadzone przez pracowników Index Copernicus) oraz *Projekty rozwojowe bibliotek naukowych w perspektywie finansowej 2014-2020* (prowadzone przez pracownika Biblioteki Politechniki Poznańskiej). W kuluarach konferencji dyskutowano m.in. o krajowym rynku studiów medycznych, co dla naszej Uczelni jest szczególnie istotne w świetle utworzenia Wydziału Medycznego.

Wicedyrektor Justyna Stępień uczestniczyła w seminarium naukowym „Biblioteki Świata” zorganizowanym 11 maja przez Wyższą Szkołę Bankową w Poznaniu. Wystąpiła z prezentacją pod tytułem „Biblioteki Moskwy” relacjonując obserwacje poczynione podczas ubiegłorocznej wizyty w kilku księżnicach rosyjskiej stolicy (Biblioteka Inostrannoj Literatury, Rossijskaâ Gosudarstvennaâ Biblioteka, Informacjonnyj Kompleks RGGU „Naučnaâ Biblioteka”, Biblioteka-čital'nâ im. I. S. Turgenewa). Jako zeszłoroczna laureatka drugiego miejsca w konkursie Mazowiecki Bibliotekarz Roku 2014 uczestniczyła w rozdaniu nagród za 2015 rok, które zorganizowano w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Komisji Edukacji Narodowej w Warszawie.

W nawiązaniu do tegorocznego hasła Tygodnia Bibliotek „Biblioteka inspiruje” postanowiliśmy również wyjść poza schemat i zrobić

coś nietypowego. Anna Pietrzak, bibliotekarz, a zarazem współautorka tego sprawozdania, pokazała publiczności swoją kolekcję saszetek z cukrem – wernisaż odbył się 12 maja, przybyli na niego władze Uczelni i niektórzy pracownicy z innych działów. Zbiór liczy ok. 500 różnych egzemplarzy – głównie wspomnianych saszetek, ale również kostek cukru osobno pakowanych. Jego kompletowanie rozpoczęło się... przypadkiem. Standardowa kawa na mieście i saszetka (czasem dwie) cukru w pakiecie. Właścicielka kolekcji, która nie sładzi kawy ani herbaty (gdyż uważa, że cukier psuje ich naturalny smak), w pewnym momencie zorientowała się, że ma takich malutkich opakowań całkiem sporo, więc tak to z rozpędu się potoczyło. Ci, którzy podzielają jej zdanie na temat używania cukru do kawy/herbaty, lub nie stosują go ze względów zdrowotnych czy jakichkolwiek innych, pomagają jej poszerzać kolekcję, co ważne – w czasie trwania wystawy takich dobroczyńców przybyło. Małe opakowania z cukrem są zajmującymi relatywnie niewiele miejsca pamiątkami z podróży. Elementem interakcji z oglądającymi kolekcję był wystawiony papierowy kubek z dubletami (tu nawiązanie do terminologii bibliotecznej), którymi można się było częstować.

13 maja ogłosiliśmy szybki konkurs (odpowiedzi należało udzielić do 16 maja włącznie) dla naszych użytkowników, dotyczący zawartości jednej z dostępnych u nas baz danych. Już teraz możemy napisać, że chodziło o Bibliotekę Profinfo. Trójka laureatów otrzymała nagrody – plecaki w wiosennym zielonym kolorze ufundowane przez dostawcę bazy – firmę Wolters Kluwer – oraz zestaw gadżetów Uczelni Łazarskiego.

Z okazji Dnia Bibliotekarza postanowiliśmy także z jednej strony w jakiś sposób odpocząć od pracy, z drugiej zaś – wzmocnić relacje między pracownikami. Z lekkim (miesiąc i tydzień) opóźnieniem względem naszego święta wzięliśmy udział w spływie kajakowym po Pilicy pod hasłem „Pływaj z nami bibliotekarzami”, które widniało na koszulkach w barwach Uczelni. Dla większości z nas była to pierwsza taka impreza w życiu, więc musieliśmy się co nieco nauczyć – sam dobór osad to nie tylko zadanie sportowe, ale także szkoła bycia razem, kompromisu i współpracy. Jesteśmy zadowoleni z wyników – szczęśliwie i bezwypadkowo pokonaliśmy ok. 15 kilometrów po pełnej mielizn rzece. Trasę rozpoczęliśmy – po krótkim szkoleniu – w Biej-

Źródło: Archiwum Biblioteki

kowo, a zakończyliśmy w Białej Górze, nie był to jednak jeszcze koniec atrakcji. Po początkowym zregenerowaniu sił przy grillu i ognisku mogliśmy sprawdzić swoją sprawność i koordynację ruchową na ścianie wspinaczkowej, a następnie wzrok i rękę przy strzelaniu z łuku. Głównym sponsorem spływu był INFOR – dostawca bazy inforlex.pl, zawierającej akty prawne, projekty ustaw, orzecznictwo polskie i unijne, interpretacje urzędów, organów skarbowych, porady, wskazówki i omówienia problemów. Konsekwencją integracji całego zespołu poza Uczelnią było zamknięcie Biblioteki na jeden dzień – 15 czerwca, mamy jednak nadzieję, że lepsze zgranie pracowników pomoże uczynić naszą Bibliotekę miejscem jeszcze bardziej przyjaznym.

Liczymy na to, że w przyszłym roku uda nam się zarówno uczestniczyć w kolejnych imprezach organizowanych przez inne instytucje, jak i wyjść z własnymi ciekawymi inicjatywami w ramach kolejnego Tygodnia Bibliotek.

Anna Pietrzak
Dominika Stepanajtyś
Jakub Fornalczyk
Biblioteka Uczelni Łazarskiego w Warszawie

©Depositphotos/Pavel Losevsky

O BIBLIOTEKACH W PRASIE

„Spotkania z historią” w bibliotece

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w **LUBLINIE** i Towarzystwo Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego uczciły siedemsetną rocznicę miasta Lublina, organizując cykl wykładów naukowych pt. *700 lat miasta Lublina – spotkania z historią*. W ramach obchodów przypadającego na przyszły rok jubileuszu wygłoszono już pięć prelekcji. Program wykładów obejmował następujące wystąpienia: *Przed powstaniem miasta Lublina – osadnictwo od VI do XIII w.* – dr hab. Andrzej Rozwałka; *Proces lokacyjny miasta Lublina na prawie niemieckim* – prof. Ryszard Szczygieł; *Złoty wiek Lublina* – dr Grażyna Jakimińska; *Lublin jurydyk i Trybunału Koronnego* – prof. Henryk Gmiterek; *Lublin w okresie rozbiorów i zaboru austriackiego* – prof. Ewa Ziótek.

Lublin pod zaborem : spotkania z historią Lublina w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego / BAS // *Nowy Tydzień w Lublinie*. – 2016, nr 15, s. 4; *Złoty wiek Lublina ; Lublin jurydyk i Trybunału Koronnego ; Trybunał Koronny w Lublinie / KB // Nowy Tydzień w Lublinie*. – 2016, nr 12, s. 11; *Poznaj historię Lublina / BAS // Nowy Tydzień w Lublinie*. – 2016, nr 10, s. 14; *Proces lokacyjny miasta Lublina na prawie niemieckim // Nowy Tydzień w Lublinie*. – 2016, nr 9, s. 12; *Przed powstaniem miasta Lublina – osadnictwo od VI do XIII w. // Nowy Tydzień w Lublinie*. – 2016, nr 9, s. 12

Zmiana w WBP im. H. Łopacińskiego

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w **LUBLINIE** ma nowego dyrektora. Jest nim – jak podaje prasa – Tadeusz Sławecki, który wygrał konkurs ogłoszony przez zarząd województwa po przejściu na emeryturę dotychczasowego dyrektora Zofii Curuś i został powołany na 7-letnią kadencję.

Nowy dyrektor ukończył Akademię Rolniczą w Lublinie. Ma za sobą karierę nauczycielską i pedagogiczną, był m.in. dyrektorem Szkoły Podstawowej w Czemiernikach (woj. lubelskie, pow. radzyński), a w 1999 r. dyrektorem Publicznego Gimnazjum

w tej samej miejscowości. Był posłem na Sejm II, V i VI kadencji (1993–1997, 2005–2011), wiceministrem edukacji (2001–2003, 2012–2015).

Były wiceminister w bibliotece / TOMA // *Dziennik Wschodni*. – 2016, nr 75, s. 3; Wiceminister z PSL szefem Łopacińskiego / (MS) // *Kurier Lubelski*. – 2016, nr 77, s. 6

Bibliotekarze-pasjonaci

Wioletta Wójtowicz-Wicińska z Gminnej Biblioteki Publicznej w **HAŃSKU** (woj. lubelskie, pow. włodawski) została Lubelskim Bibliotekarzem Roku 2015. Decyzję podjął Zarząd Okręgu SBP w Lublinie. Mieszkancka Sawina stała się tym samym kandydatką w ogólnopolskich eliminacjach do tego tytułu. Wójtowicz-Wicińska wygrała, chociaż w bibliotece pracuje obecnie jedynie na jedną czwartą etatu. – *Biblioteka to dobre miejsce dla człowieka* – mówi pani Wioletta. – *Zwłaszcza jeśli kocha się swoją pracę i ludzi. Myślę, że zarząd naszego stowarzyszenia docenił przede wszystkim moją społeczną działalność. Zazwyczaj i tak toczyła się ona wokół harńskiej księżnicy.*

Jarosław Misiak z **CHEŁMA** (woj. lubelskie, pow. chełmski) – bibliotekarz oraz opiekun szkolnej świetlicy i pracowni internetowej – przez 15 lat zgromadził ponad 230 zapalniczek stołowych. Oryginalną i imponującą kolekcję niemal w całości przekazał w depozyt Muzeum Filumenistycznemu w Bystrzycy Kłodzkiej, zaś po kilku miesiącach depozyt zamienił na darowiznę. Cieszy fakt, że bibliotekarze bywają kolekcjonerami, do tego tak szlachetnymi...

Grzegorz Michałowski z Miejskiej Biblioteki Publicznej w **BIAŁEJ PODLASKIEJ** (woj. lubelskie, pow. bialski), wieloletni kierownik Działu Wiedzy o Regionie tejże Biblioteki, od lat angażuje się w pracę kulturalno-oświatową regionu bialskiego. Jest redaktorem naczelnym „Podlaskiego Kwartalnika Kulturalnego”, a także tłumaczem z języka rosyjskiego i wydawcą tomików poezji (aż dwudzie-

stu dwóch!) młodych twórców. Pomimo tego, że 1 kwietnia br. przeszedł na emeryturę, nie ustaje w działaniach, m.in. *myśli o antologii poetów z Podlasia*.

Bibliotekarka z pasją / BAR // *Dziennik Wschodni*. – 2016, nr 58, s. 8; Zapalił się do zapalniczki, ale wrócił do książek / Jacek Barczyński // *Dziennik Wschodni*. – 2016, nr 44, s. 7; Każdy autor potrzebuje publikacji / Grzegorz Michalowski; rozm. Kamila Kołęda // *Słowo Podlasia*. – 2016, nr 16, s. 10

Promocja czytelnictwa

Miejska Biblioteka Publiczna im. T. Zamoyskiego w **TOMASZOWIE LUBELSKIM** (woj. lubelskie, pow. tomaszowski) przeprowadziła akcję popularyzowania twórczości Zbigniewa Herberta pod hasłem: „Czytam w podróży... Herberta”. Do akcji włączyli się uczniowie Gimnazjum nr 2, rozdając zakładki do książek z cytatami poety i czytając fragmenty dzieł autora „Pana Cogito” w miejscach publicznych.

Promuje się czytelnictwo także w szkołach podstawowych i bibliotekach szkolnych. Ministerstwo Edukacji Narodowej umożliwiło szkołom podstawowym zakup książek nie będących podręcznikami w ramach programu „Książki naszych marzeń”. Na ten cel w 2015 r. organy prowadzące otrzymały 20 mln zł, wsparcie finansowe miało dotrzeć do 13 tys. szkół. Szkoła Podstawowa w **ZALESIU** (woj. lubelskie, pow. bialski) w ramach projektu przy wsparciu funduszy z Gminy Zalesie pozyskała na zakup książek 2700 zł, dzięki czemu nabyła 200 książek. W celu promocji nowych zasobów biblioteki szkolnej, a także idei czytelnictwa, została zorganizowana impreza pod hasłem „Spotkania z książką”. Mottem przewodnim były słowa Wisławy Szymborskiej: *Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa, jaką sobie ludzkość wymyśliła*.

Nie tylko biblioteki promują czytelnictwo – w dniu 21 marca br. w Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego w **ROMANOWIE** (woj. lubelskie, pow. bialski) odbył się finał XXXVI edycji Wojewódzkiego Konkursu Czytelniczego „Józef Ignacy Kraszewski – jego życie i dzieło”. Konkurs adresowany był do uczniów szkół ponadgimnazjalnych z województwa lubelskiego.

Podsumowali czytelnicze zamaganie / (mp) // *Słowo Podlasia*. – 2016, nr 13, s. 17; Czytają Herberta / MaMaz // *Tygodnik Zamojski*. – 2016, nr 16, s. 19; Spotkania z książką / Barbara Koldyńska // *Gościniec Bialski*. – 2016, nr 2, s. 38

Innowacyjna biblioteka szkolna

Biblioteka szkolna przy Liceum Ogólnokształcącym im. ONZ w **BIŁGORAJU** (woj. lubelskie, pow. biłgorajski) została nagrodzona w konkursie „Szkoła Innowacji”, organizowanym przez Wyższą

Szkołę Ekonomii i Innowacji w Lublinie. Adresatem konkursu były szkoły ponadgimnazjalne z województwa lubelskiego, a wyróżniono te placówki, które realizują kreatywne pomysły, inwestują we współpracę międzynarodową i wspierają edukację praktyczną dla rynku pracy.

Projekt Certyfikacji Szkół „Szkoła Innowacji” organizowany jest od 2013 r.

Nowoczesny ogólniak / lew // *Kronika Tygodnia*. – 2016, nr 16, s. 8

Kulturalnie w bibliotekach

Gminna Biblioteka Publiczna w **DRELOWIE** (woj. lubelskie, pow. bialski) wzięła udział w światowych obchodach „Dnia Bezpiecznego Internetu”, zapraszając uczniów klas pierwszych i organizując zajęcia edukacyjne na temat bezpieczeństwa w sieci.

Bardzo bogaty program obchodów Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich przygotowała Książnica Zamojska w **ZAMOŚCIU** (woj. lubelskie, pow. zamojski). Miały w niej miejsce m.in.: prezentacja (w formie dźwiękowej) powieści *Don Kichot* Miguela de Cervantesa, konkursy czytelnicze i łamigłówki literackie adresowane do szerokiego spectrum odbiorców, promocja książki i spotkanie autorskie oraz cztery okolicznościowe wystawy.

W filii nr 21 Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w **LUBLINIE** we współpracy z radnymi dzielnicy Stare Miasto oraz Pracownią Dynamiki Społecznej „Consens” zorganizowano warsztaty użytkownika komputera i internetu. Zajęcia są przeznaczone dla seniorów i mają przeciwdziałać ich wykluczeniu społecznemu.

Zajęcia dla najmłodszych przygotowała Gminna Biblioteka Publiczna im. K. Kraheleskiej w **SOSNOWICY** (woj. lubelskie, pow. parczewski). Przedszkolaki zaznajamiali się z lokalną historią w ramach cyklicznych spotkań czytelniczych, tym razem poświęconych historii gminy.

Zmotywują seniorów / MJ // *Nowy Tydzień w Lublinie*. – 2016, nr 13, s. 8; Lokalnej historii uczyli w bibliotece / (ak) // *Słowo Podlasia*. – 2016, nr 15, s. 15; Święto Książki w Zamościu / MaMaz // *Tygodnik Zamojski*. – 2016, nr 16, s. 19; Ferie w bibliotece / Dorota Waga // *Biuletyn Samorządu Gminy Zamość*. – 2016, nr 2, s. 16; Ferie z biblioteką // *Kwartalnik Drelowski*. – Nr 55 (2016), s. 28; Ferie pełne radości i zabawy / Emilia Litwiniuk, Katarzyna Koziol // *Gościniec Bialski*. – 2016, nr 2, s. 42; Dzień Bezpiecznego Internetu w drelowskiej bibliotece // *Kwartalnik Drelowski*. – Nr 55 (2016), s. 27

IX Lubelska Aukcja Antykwaryczna

Kolejna edycja Lubelskiej Aukcji Antykwarycznej, organizowanej przez WBP im. H. Łopacińskiego w **LUBLINIE** w ramach 10. edycji Lubelskich

Targów Książki, została omówiona na łamach „Rzeczpospolitej”, gdzie czytamy: *11 czerwca odbędzie się IX Lubelska Aukcja Antykwaryczna Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Lublinie (www.wbp.lublin.pl). Atrakcją będzie niespotykana w handlu „Instrukcja obsługi motocykla W-F-M”, poszukiwana przez kolekcjonerów zabytkowej motoryzacji. Są dwa egzemplarze, za 15 i 25 zł. Na aukcji w Lublinie pojawią się niepozorne druki, jakich nie znajdziemy na aukcjach wielkich antykwariatów. Wśród nich np. „Cennik w dolarach” Banku Polska Kasa Opieki SA z 1961 r. (cena wywoławcza 15 zł). Są też imienne zaproszenia na zabawę karnawałowe sprząde wojny. Nie wierzycymy więc przysłowiowych świstków, bo mogą być wartościowe.*

Historia Polski w rekordowych cenach / Janusz Miliszkiwicz // *Rzeczpospolita*. – 2016, nr 127, dod. „Moje Pieniądze”, s. G7

Biblioteka „do pozazdrosczenia”

Otwarto nową siedzibę Gminnej Biblioteki Publicznej im. K. Zielińskiego w MODLIBORZYCACH (woj. lubelskie, pow. janowski). Inwestycja jest współfinansowana ze środków MKiDN. Budowa biblioteki kosztowała około 2 mln 400 tys. zł, z czego 75% pochodziło ze środków ministerialnych, a pozostała część z budżetu Gminy.

Czytelnicy mają do dyspozycji ponad 300 m² powierzchni użytkowej, pomieszczenia dla dzieci i dorosłych, sanitariaty i meble dostosowane także do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Tylko zazdrościć takiej biblioteki / (AA) // *Dziennik Wschodni* – 2016, nr 93, s. 6

Promocja czytelnictwa

Najaktywniejsi w 2015 r. czytelnicy Gminnej Biblioteki Publicznej w MIRCZU (woj. lubelskie, pow. hrubieszowski) otrzymali statuetki „Cyprianów”, zaś rodzicom, którzy zachęcają dzieci do czytelnictwa ufundowano figurki „Rodzic – Przyjaciel Książek”. W 2015 r. najaktywniejszy czytelnik mireckiej biblioteki przeczytał 109 książek. Uroczystej gali rozdania statuetek Cyprianów towarzyszyły: koncert muzyczny, promocja książki i wystawa prac wykonanych haftem richelieu.

Cypriani rozdane / par // *Kronika Tygodnia*. – 2016, nr 20, s. 10

Pamięć o Powstaniu w Getcie Warszawskim

W dniu 19 kwietnia br. obchodzono 73. rocznicę Powstania w Getcie Warszawskim. Z tej okazji już po raz czwarty Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN zorganizowało akcję społeczno-edukacyjną

„Żonkile”. W tym roku włączyła się do niej również Gminna Biblioteka Publiczna w MIĘDZYRZECZU PODLASKIM z siedzibą w WYSOKIM (woj. lubelskie, pow. bialski) wraz z filiami w KRZEWNICY, JELNICY i TŁUŚCU (woj. lubelskie, pow. bialski). W tym dniu odwiedzający biblioteki zostali obdarowani żółtymi papierowymi kwiatami – symbolami pamięci, szacunku i nadziei.

W bibliotekach można było obejrzeć film o Powstaniu w Getcie Warszawskim pt. „Nie było żadnej nadziei”, udostępniony przez Muzeum POLIN. W Tłuszcju w klimat czasów wojny uczestnikowi cotygodniowego spotkania z cyklu „Czytajmy dzieciom!” wprowadziła także książka *Kasiunia J. Papuzińskiej*.

Żonkile przypomniały o powstaniu w getcie / Marek Wasiluk // *Słowo Podlasia*. – 2016, nr 19, s. 19

Ogólnopolski Tydzień Bibliotek

„Czytanie inspiruje nawet w nocy” – czytamy w jednym z prasowych tytułów nt. lubelskiej odsłony Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek. Bardzo bogatą ofertę przygotowały filie Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w LUBLINIE.

W tym roku do ogólnopolskiej akcji dołączyła również Biblioteka Główna UMCS w Lublinie, która m.in. zorganizowała wystawę pt. „Komiksowy kalejdoskop. Od Papias Chmiela do Neila Geimana”, warsztaty rysunkowe oraz konkurs wiedzy bibliotecznej.

Miejska Biblioteka Publiczna w RADZYNIU PODLASKIM (woj. lubelskie, pow. radzyński) także brała udział w tej ogólnopolskiej imprezie. Czytelnicy mogli m.in. zapoznać się z biblioteką „od kuchni”, brać udział w zajęciach z dogoterapii, warsztatach literackich, przedstawieniach teatralnych, projekcjach filmów czy spotkaniach autorskich. Z okazji Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek odbyło się też II Forum Bibliotekarzy Powiatu Radzyńskiego.

Rysowanie komiksów, zwiedzanie magazynów i konkursy : ruszył Tydzień Bibliotek / (AW) // *Kurier Lubelski*. – 2016, nr 89, s. 4; Biblioteka od kuchni, zabawa nie byle jaka / Monika Maryniuk // *Słowo Podlasia*. – 2016, nr 22, s. 14; Czytanie inspiruje nawet w nocy / Marek Rybolowicz // *Nowy Tydzień w Lublinie*. – 2016, nr 19, s. 10; Idź do biblioteki. Na noc // *Dziennik Wschodni*. – 2016, nr 92, s. 6; Biblioteka uczy jak czytać, co czytać // *Dziennik Wschodni*. – 2016, nr 90, s. 4

Wybór:

AGNIESZKA PRYMAK-SAWIC
WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie

Seniorzy w bibliotekach

w Euroregionie Nysa

W dniach 28-29 maja 2016 r. w Semily odbyła się cykliczna Międzynarodowa Konferencja Bibliotekarzy Euroregionu Nysa, której temat brzmiał: „Seniorzy w bibliotekach – biblioteki dla seniorów w Euroregionie Nysa”. Program konferencji obejmował wykłady ekspertów z Czech, Polski i Niemiec oraz prezentacje dobrych praktyk, przygotowane przez bibliotekarzy z trzech krajów. Konferencje bibliotekarzy Euroregionu Nysa odbywają się co dwa lata i są wynikiem pracy grupy roboczej EUREX-Biblioteki, w której biorą czynny udział polskie biblioteki – Książnica Karkonoska w Jeleniej Górze, od niedawna do grupy weszły: Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Lubaniu Śląskim i Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Lwówku Śląskim oraz biblioteki z Czech (Liberec, Jablonec n. Nisou, Turnov, Česká Lipa) i Niemiec (Żytawa, Budziszyn).

Wykłady prelegentów poruszyły tematy aktualne, związane z tematyką seniorów.

Dr Michał Śerák z Uniwersytetu Karola w Pradze zaprezentował jak w ostatnich latach zmieniło się podejście do seniora, jako klienta usług, w tym usług edukacyjnych i bibliotecznych. Zwrócił uwagę, że określenie senior obejmuje osoby powyżej 60 roku życia, z kilku pokoleń o różnych oczekiwaniach, dlatego dla każdej z tych grup należy przygotować staranną ofertę, inaczej nie wzbudzi ona zainteresowania. Wprowadził w swoim wykładzie pojęcie „silver economy” i porównał je z pojęciem „babyboom”. Wskazał, że wciąż brakuje uregulowań prawnych i zaplecza socjalnego, które by uwzględniły potrzeby osób starszych. Senior, jako użytkownik biblioteki wymaga nie tylko odpowiedniej obsługi, ale również przygotowania pomieszczeń,

zaopatrzenia w sprzęt i odpowiednich godzin otwarcia. Na zakończenie prelegent poinformował, że współpracuje przy redagowaniu podręcznika, zawierającego opis metod pracy przyjaznych seniorom.

Polską stronę reprezentowała dr Renata Aleksandrowicz z Uniwersytetu Wrocławskiego, która omówiła funkcje lektury w życiu seniora. Na początku podkreśliła, że pokolenie współczesnych seniorów, to grupa, która ze względów historycznych, politycznych i gospodarczych spędziła dzieciństwo i dorastała w niepowtarzalnych warunkach a całemu ich dorosłemu życiu towarzyszy rewolucja technologiczna. Z badań prelegentki wynika, że seniorzy czytają przeważnie codziennie, podejmują świadome wybory czytelnicze, interesują się literaturą faktu. Szczegółowo omówione funkcje literatury uświadomiły słuchaczom, na jakie cechy literatury zwracają uwagę ludzie starsi i dlaczego na przykład lubią książki podróżnicze i biografie swoich rówieśników. Wykład zakończył się omówieniem typów czytelników.

Wykład prof. Andrei Nikolaizig z Uniwersytetu w Lipsku definiował seniorów jako grupę docelową. Prelegentka rozpoczęła od stwierdzenia, że biblioteki najszybciej zareagowały na zmianę społeczną, jaką stało się wskazanie seniorów, jako specyficznej grupy odbiorców. Jednocześnie dysponowały one ofertą, którą mogły zaproponować osobom powyżej 60 roku życia – książki z dużą czcionką, książki medyczne, książki regionalne. Również w Niemczech senior stał się obiektem marketingowym, prasa sygnalizowała ten fakt już 30 lat temu. Prelegentka podkreśliła, że w większości grupa seniorów jest heterogeniczna, dlatego wymaga specjalnego marketingu, przysto-

Fot. Archiwum Biblioteki

wania obsługi i wyselekcjonowanych tematów oferty, również tej bibliotecznej. Z ciekawych przykładów zaprezentowała ogród dla seniorów. Wciąż jest brak specjalistycznego wsparcia dla instytucji, które chcą być atrakcyjne dla osób starszych.

Druga część konferencji obejmowała prezentacje bibliotekarzy, którzy dzielili się własnymi doświadczeniami w pracy z seniorami.

Blanka Konvalinková, dyrektorka Wojewódzkiej Naukowej Biblioteki Publicznej w Libercu zaprezentowała ofertę najaktywniejszych bibliotek w regionie oraz działanie grupy SKIP 60+. Alena Matěchová, dyrektorka Miejskiej Biblioteki w Semily omówiła funkcjonowanie Wirtualnego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, którego koordynatorem jest Uniwersytet Rolniczy w Pradze, zaprezentowała też platformę e-senior. Dana Krouliková kierująca Miejską Biblioteką Česká Lipa pokazała na multimedialnych przykładach jak ćwiczyć pamięć z seniorami i prowadzić ćwiczenia z użyciem muzyki i gimnastyki. Czeską część zakończył Zdeněk Rakušan z libereckiej biblioteki, który zaprezentował nowy projekt: Seniorzy piszą Wikipedię.

Polski blok prezentacji rozpoczęła Elżbieta Zienowicz, kierująca Powiatową i Miejską Biblioteką Publiczną w Lwówku Śląskim, zwracając uwagę na działania, które angażują seniorów. Następnie Prasowy Klub Seniora omówiła Marzena Drzymkowska z Książnicy Karkonoskiej, prezentując jeszcze raczkujący pomysł, który wyszedł z inicjatywy samych seniorów. Celina Białowąż z Gminnej Biblioteki Publicznej w Mysłakowicach zaprezentowała efekty współpracy biblioteki ze Stowarzyszeniem „Senior”. Elżbieta Iwona Biliska z Książnicy Karkonoskiej

wprowadziła słuchaczy w dokonania Dyskusyjnego Klubu Książki Mówionej, zaprezentowała szeroki wachlarz oferty skierowanej do seniorów, zajęć manualnych, prezentacji podróżniczych, projekcji filmów, wycieczek i zajęć biblioterapeutycznych. Na zakończenie Joanna Jagodzińska z Książnicy Karkonoskiej omówiła dane statystyczne, dotyczące rosnącej grupy czytelników w wieku powyżej 60 lat, która to grupa w 2015 r. stanowiła 23% ogółu czytelników. Zaprezentowane też zostały efekty Badania Satysfakcji Czytelników, koordynowane przez SBP, z których wynika, że senior to czytelnik aktywny i zadowolony, umiejący ocenić zbiory biblioteki, ale nie korzystający z wielu dodatkowych usług biblioteki.

Niemieccy bibliotekarze reprezentowani byli przez Doris Melchior z Miejskiej Biblioteki w Görlitz, która zaczęła od omówienia sytuacji demograficznej miasta, którego 34% mieszkańców, to osoby powyżej 60 roku życia, następnie zaprezentowała ofertę biblioteki, skierowaną do tej grupy, obejmującą np. dowóz książek na zamówienie do domu czytelnika. Następnie Birgit Michler, wolontariuszka-seniorka działająca przy Bibliotece Miejskiej im. Christian-Weise w Żytawie opowiedziała w jaki sposób seniorzy pracują na rzecz upowszechniania czytelnictwa. Zaprezentowała projekt Patron Czytania, włączający osoby starsze do odwiedzania przedszkoli i czytania najmłodszym. Na zakończenie Caroline Schürer z Niemieckiej Biblioteki Centralnej dla Niewidomych zaprezentowała niezwykle ciekawą ofertę biblioteki oraz propozycje współpracy z bibliotekami w Saksonii. Biblioteka dla Niewidomych świadczy swoje usługi bezpłatnie, oferuje też druk materiałów nie tylko dla osób niewidomych, ale i słabowidzących.

Zaprezentowane bogate doświadczenia bibliotekarzy czeskich, polskich i niemieckich świadczą o tym, że seniorzy są ważnymi odbiorcami usług bibliotecznych, ich potrzeby od lat są badane i diagnozowane. Bibliotekarze wciąż uczą się jak pracować z osobami starszymi, m.in. poprzez uczestnictwo w konferencjach prezentujących sprawdzone metody działań i dobre praktyki.

JOANNA JAGODZIŃSKA
Jeleniogórskie Centrum Informacji
i Edukacji Regionalnej – Książnica
Karkonoska w Jeleniej Górze

*W szufladzie
bibliografa –
bibliotekarza*

©Stockphoto.com/icenando

EWA DOMBEK

Czy to drobiazgi?

Uznałam, że do szuflady bibliotekarza i bibliografa warto wrzucić trochę luźnych uwag, skojarzeń. W pierwszej chwili może wydawać się, że są mało ważne, nie warte by się nimi zajmować. Ale to chyba pozory.

UMIĘTNOŚCI I WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

Bibliotekarstwo jest dość obszerną dziedziną i w codziennej pracy można zostać zaskoczonym sytuacją, gdy okazują się być przydatne, a czasem nieodzowne najróżniejsze informacje czy umiejętności. Nie było chyba czymś złym, że jeszcze nie tak dawno przyszli pracownicy biblioteki obok „typowych” umiejętności: katalogowania, prowadzenia inwentarzy, opracowywania bibliografii (a przy okazji historii książki, bibliotek, bibliografii) uczyli się nauk pomocniczych historii, poznawali historię nauki na przestrzeni dziejów, poznawali podstawowe zasady edytorstwa. Dziś niemal obowiązkową umiejętnością jest znajomość języka angielskiego. To dobrze. A co z łaciną, która tak bardzo bywa potrzebna przy opracowywaniu starych księgozbiorów? Jak

bez wiedzy historycznej radzić sobie z właściwą interpretacją i korzystaniem ze starych zapisów w katalogach? Jeśli młodszy koledzy mniej mają możliwości zdobywania takiej wiedzy niż starsi pracownicy, może powinniśmy póki można dzielić się wzajemnym doświadczeniem. Byłoby to bardzo inspirujące. Starsi mogą także wiele się nauczyć od młodszych. I wziąć sobie do serca np. taką myśl amerykańskiego inżyniera i wynalazcy:

Jeśli robisz coś tak, jak to robiłeś przez ostatnich 10 lat, to najprawdopodobniej robisz to źle.

(Charles Kettering)

Przed wielu laty, jako młody adept bibliotekarstwa, zetknęłam się z zadziwiającą postawą starszego wówczas ode mnie pracownika. Usłyszałam coś w tym rodzaju: ... „wszystko można byłoby tak pięknie zrobić, gdyby nie ci ...czytelnicy”. To „westchnienie” utrwaliło się w pamięci.

I wraca niestety, gdy dostrzeżę się własne i cudze błędy, pomyłki, niekonsekwencje. I w takich chwilach pojawiają się skojarzenia i pytania:

• Po co właściwie biblioteka, bibliotekarz, pracownik informacji?

• Do czego jesteśmy potrzebni?

Pozytywne odpowiedzi przychodzą, gdy zostanie rozwiązany jakiś problem bibliograficzny, gdy uda się pomóc jakiemuś gorliwemu czytelnikowi, który szuka lektury, bo LUBI, a nie tylko MUSI czytać, chce zdobyć ważne dla niego informacje. Dla takich użytkowników warto poświęcić czas, umiejętności. Ale tak naprawdę, efekty naszej codziennej pracy powinny służyć wszystkim użytkownikom. Niezależnie od tego, czy będzie to męczący, znudzony lub zniecierpliwiony licealista/student czy zakochany w swej pasji mól książkowy. Niestety żyjemy w czasach zwariowanego pośpiechu. Wszystko ma być robione „szybko”. A czy zawsze jest wtedy szansa na to, by było również dobrze?

KOPIUJ I WKLEJ ALBO ERRARE...

Nawiązując do historii książki i drukarstwa uznałam, że wart przypomnienia jest pewien szczegół, o którym w dzisiejszych czasach niemal zapomniano. Przed laty, gdy przygotowywano książkę do druku, a musiał ją złożyć ręcznie zecer w drukarni, przedtem wszyscy twórcy stawali się jak najlepiej przygotować materiał, by niemal nie było potrzeby drukowania erraty. Coraz mniej jest osób pamiętających, że do książek dodawano erratę.

Gdy tekst trafiał w ręce zecera i drukarza, już nie było mowy o poprawkach merytorycznych, edycyjnych. Obecność erraty szczególnie ważna była w publikacjach naukowych, słownikach, encyklopediach. Obok skan erraty dołączonej do *Encyklopedii wiedzy o książce* wydanej w 1971 r. Bez wyszczególnienia zauważonych błędów już po oddaniu do druku, takie wydawnictwa miały mniejszą wartość informacyjną. Dziś skład komputerowy pozwala na takie poprawki niemal do ostatniej chwili przed oddaniem gotowego tekstu do druku. Zmieniły się zasady, technika, metody. W konsekwencji w trakcie pracy, w wyniku pośpiechu zostawiane są czasem spore części, które do końca wymagają dopracowania. A czasem niestety pozostają niezwyfikowane i niepoprawione – bo zabrakło – czego – czasu, umiejętności, chęci? Czy warto budować dom, który od początku wymagałby ciągłych napraw i remontów?

Wielu z nas korzysta dziś z internetu, którego ogromne i rosnące wciąż zasoby przynoszą coraz większą ilość najróżniejszych informacji.

Z jednej strony to niezwykle cenne, że można dotrzeć do wielu danych o wiele szybciej i prościej niż przed laty. Dla bibliotekarzy, bibliografów, dokumentalistów wielkim ułatwieniem są bazy udostępniające informację o zasobach bibliotecznych. Jeszcze nie tak dawno były to bazy katalogowe jedynie największych bibliotek i podobnych placówek. Dziś wzrosła ogromnie nie tylko ich zawartość. Powstało wiele różnych bibliotek cyfrowych, repozytoriów, udostępnia się zasoby starych katalogów kartkowych, także wzrosła liczba katalogów centralnych, zarówno narodowych jak międzynarodowych. Większość tego typu zasobów jest ogólnie dostępna. Mogą więc korzystać z nich zarówno pracownicy biblioteki, jak i wszyscy użytkownicy. Łatwo jest znaleźć i ... skopiować potrzebne dane. Komputer dał nam niezwykle możliwości. Już nie musimy przepisywać, notować na karteczkach. Wystarczy „kliknąć”. I będzie wspaniale, gdy skopiowana

Lat	Wzrost	Jest	Powinno być
2006		Knię	Knię
2006		Kobayashi Kiyochika	Kobayashi Kiyochika
2007		Kokorin 1553	1553
2007		Kolecki	Kolecki
2009		Krakowski	Krakowski
2009		Kreutzer 2411	2411
2014		Leopold VI	Leopold II
2018		Medelplan	Medelplan
2019		Malsarydoki	Malsarydoki
2024		Miołczewski 2290	2296
2029		Nizani 937	997
2035		Platen 284	282
2036		Planiar 288	286
2037		Paver	Paver
2038		Polenauer II 282, 283	284, 285
2039		Rachbergowie	Rachbergowie
2041		Reinhardt 2174	2177
2041		Reutz	Reutz
2042		Rudakow	Rudakow
2042		Rübel von Rosenhof	
2044		2021	2023
2044		Ruilo	Ruilo
2044		Ruindaci	Ruindaci
2044		Rundo	Rundo
2044		Ruodprecht	Ruodprecht
2045		Samura	Samura
2046		Saniecki	Saniecki
2046		Saunier	Saunier
2052		Sasialaw i Baku	Sasialaw i Baku
2053		Saw	Saw
2053		Sutton	Sutton
2059		Thiel K.G.W.	Thiel
2060		Torreano	Torreano
2060		Tinka	Tinka
2060		Turdy	Turdy
2061		Tytus	Tytus
2068		Władysław i Szydłowa	Władysław i Szydłowa
2070		Zakrzewska	Zakrzewski

Źródło: ze zbiorów Autorki

i wklejona informacja będzie prawdziwa. Zdajemy sobie sprawę, że każdy może się pomylić. Jeśli popełnia się pomyłkę w niewiedzy, nieświadomie to nie można mieć do nikogo pretensji, wskazując winnych. Gorzej, gdy popełniony błąd jest wynikiem pośpiechu, niefrasobliwości, lenistwa, a nawet nonszalancji – bo „ktoś kiedyś poprawi...”. Błędna informacja może zostać łatwo rozpowszechniona, a nawet utrwalona w pamięci niejednego użytkownika! Wyobraźmy sobie, że do sieci trafiają dwa, trzy opisy jakiegoś dokumentu i każdy z nich zawiera jeden inny nieprecyzyjny zapis. Ktoś inny kopiuje i wkleja do innego tekstu, nie sprawdzając samodzielnie prawdziwości danych w innych źródłach. Następna osoba kopiuje już z tego ostatniego tekstu (mogła nie dotrzeć do tych pierwszych). Jeden z błędów łatwo rozpowszechnia się jak zwykła plotka, w którą w końcu zaczynają wierzyć wszyscy. Wielkie i wspaniałe zasoby internetu stają się źródłem powiększania szumu informacyjnego.

Niewielki przykład z sieci: na jednym z portali podano news o odkryciu zaginionego obrazu Caravaggia w trakcie remontu w jednym ze starych domów we Francji. Ktoś kto napisał krótki informacyjny tekst zawarł w nim informację: [...]

arcydzieło Caravaggia przeleżało na strychu w Tuluzie 150 lat. „Judyta odcinająca głowę Holofernesowi” to obraz olejny namalowany przez Włocha na przełomie XV i XVI wieku. Właściciele domu nie mieli pojęcia co spoczywa na ich poddaszu, dopóki nie postanowili naprawić przeciekającego dachu. [...] W komentarzach znalazło się szybko sprostowanie: „Caravaggio urodził się w 1571 roku, więc na przełomie XV i XVI nie było go jeszcze na świecie”. Brawo dla czujnego internauty...

Może więc warto doceniać i szanować wysiłek wielu pracowników bibliotek, poświęcających wiele energii, by te rozproszone i wzrastające ogromne ilości informacji porządkować, systematyzować. Aby rzeczywiście nie była potrzebna „errata” trzeba na weryfikację danych przeznaczyć odpowiedni czas, a z komputerowego polecenia korzystać świadomie, ale też cierpliwie, uważnie i krytycznie. Pointą refleksji niech będą tym razem słowa Pascala:

Wiedzieć chcą wszyscy – przykładać się do nauki nieliczni.

Ewa Dombek
Biblioteka Narodowa

▶▶ W KILKU SŁOWACH

ZAPROSILI NAS

- Biblioteka Śląska w Katowicach na spotkanie z Jackiem Pikułą, promocję książki *Skrawek nieba* oraz mini-recital gitarowy autora (07.06.)
- WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie na uroczyste otwarcie 10 Lubelskich Targów Książki (10.06.)
- WBP w Olsztynie i Fundacja Teatr IOTA na prezentację projektu Scena Słowa_2016 William Shakespeare „Stracone zachody miłości” (17.06.)
- Biblioteka Centrum Kultury w Piekoszowie na Dzień Otwarty Biblioteki (02.07.)
- Sąddecka Biblioteka Publiczna im. J. Szujskiego w Nowym Sączu na wernisaż wystawy „Nasze artystyczne inspiracje” (08.07.)
- Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie na pokaz przedpremierowy filmu dokumentalnego „Polska góra była ich redutą... Kostiuchnowka 1916” (18.07.)

PUBLIKACJE OTRZYMANE

- Z BP im. Z. J. Rumla w Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy
Bibliotekon praski. Magazyn Bibliotek Publicznych na Pradze-Południe 2016, nr 1 (13), 13 s., fot. kolor.
- Z WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze
Zielonogórskie Studia Bibliotekoznawcze, zeszyt 7. Zielona Góra 2015, 319 s., fot. ISBN 978-83-64393-19-8. ISSN 2299-83-63.
- Z WiMBP im. Z. Herberta w Gorzowie Wlkp.
Pegaz lubuski. Czasopismo Literackie 2016, nr 2 (65), 24 s., fot.

Z OFICYNY WYDAWNICZEJ SBP

Bilśka, Grażyna. *Kalendarium rocznic i wydarzeń: ściągą dla bibliotekarzy, nauczycieli i animatorów kultury / oprac.* Grażyna Bilśka. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2015. – 112 s.: il. kolor. – (Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza; 27).

Poradnik jest kolejnym z cyklu „ściągą dla bibliotekarzy”. Wskazuje różnorodność rocznic w rozpiętości roku, w Polsce, jak i na świecie. Opracowanie ma charakter informatora, który ułatwia zaplanowanie działania, podpowiada, jaką problematyką ze względu na adresata warto się zainteresować i w jakim terminie. Wykaz rocznic i wydarzeń może być podstawą przygotowania scenariuszy lekcji bibliotecznych, zajęć edukacyjnych, spotkań, wykładów, wystaw, itp. Pozycje są uszeregowane według dat (miesiące, dni). Zostały opatrzone krótką

adnotacją. W opracowaniu wykorzystano dostępne źródła internetowe, wymienione na końcu Kalendarium. Opracowanie przydatne dla bibliotekarzy z różnych sieci bibliotecznych, ale też pomocne w pracy edukacyjno-kulturalnej.

Muszkowski, Jan. *Życie książki: edycja krytyczna na podstawie wydania z 1951 r. / Jan Muszkowski; w oprac. Grzegorza Czapnika i Zbigniewa Gruszki ze wstępem Hanny Tadiusiewicz; Uniwersytet Łódzki, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.* – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2015. – LIV, 474, [2] s., XVI s. tabl.: il. (w tym kolor.). – (Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 166).

„Życie książki” Jana Muszkowskiego jest inspiracją do powstania wielu tekstów o analitycznym i syntetycznym ujęciu. Popularność publikacji wynika z sumarycznego ujęcia zagadnień bibliotecznych, edytorskich i księgarskich dotyczących procesów rozwojowych książki i jej funkcji społecznej. Krytyczna edycja drugiego wydania tego podręcznika wraz z poprzedzającą rozprawą na temat koncepcji wydawniczej

publikacji, załączonym aparatem krytycznym i materiałem ilustracyjnym ukazuje to dzieło na tle ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej kraju. Jest przyczynkiem do ukazania wpływu działalności Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk na polską naukę w latach pięćdziesiątych ubiegłego stulecia.

Publikacja uzyskała wyróżnienie Rektora Uniwersytetu Warszawskiego w konkursie Academia 2016 dla Publikacji Akademickiej na Warszawskich Targach Książki w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych.

MARZENA PRZYBYSZ

Zamówienia: Wydawnictwo SBP (<http://www.sbp.pl/sklep>); sprzedaz@sbp.pl

PRAWO BIBLIOTECZNE

Nowe obowiązki informacyjne bibliotek

16 czerwca 2016 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 25 lutego 2016 r. o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz.U. z 2016 r. poz. 352), zwanej dalej „nową ustawą”. Regulacja ta jest istotna dla bibliotek, gdyż wprowadziła nowe obowiązki o charakterze informacyjnym, adresowane m.in. do bibliotek.

Nowa ustawa implementuje do polskiego porządku prawnego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/37/UE z dnia 26 czerwca 2013 r., zmieniającą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/98/WE z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego. Zmiana w tym zakresie rozszerzyła zakres dyrektywy z 2003 r. na biblioteki, muzea i archiwa.

W pkt 15 preambuły dyrektywy z 2013 r. stwierdzono, że: *jednym z podstawowych celów ustanowienia rynku wewnętrznego jest stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi usług świadczonych w skali całej Unii. Biblioteki, muzea i archiwa posiadają bogaty zbiór cennych zasobów informacji sektora publicznego, w szczególności od kiedy przedsięwzięcia w dziedzinie digitalizacji wielokrotnie zwiększyły ilość dorobku cyfrowego wchodzącego w zakres domeny publicznej. Te zbiory dziedzictwa kulturowego wraz z powiązaniem z nimi metadanymi stanowią potencjalną podstawę treści cyfrowych w zakresie produktów i usług oraz mają ogromny potencjał w dziedzinie innowacyjnego ponownego wykorzystywania w takich sektorach jak edukacja i turystyka. Większe możliwości ponownego wykorzystywania publicznego dorobku kulturowego powinny pozwolić przedsiębiorstwom unijnym między innymi na wykorzystywanie jego potencjału oraz przyczynienie się do wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy.*

ISTOTA REGULACJI – JEJ ZAKRES

Zasady ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego skonstruowane są podobnie, jak zasady regulujące udostępnianie informacji publicznej. Przed wejściem w życie nowej ustawy analogiczne unormowania zawierał Rozdział 2a ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2015 r. poz. 2058 ze zm.), który przez nową ustawę (por. jej art. 32 pkt 6) został uchylony (zastąpiony).

Przez informację sektora publicznego należy rozumieć każdą treść lub jej część, niezależnie od sposobu utrwalenia, w szczególności w postaci papierowej, elektronicznej, dźwiękowej, wizualnej lub audiowizualnej, będącą w posiadaniu podmiotów zobowiązanych do udostępniania lub przekazywania informacji sektora publicznego w celu ponownego wykorzystywania. W szczególności informacjami tego rodzaju w przypadku bibliotek są np. informacje bibliograficzne, katalogowe oraz materiały, należące do domeny publicznej.

Natomiast przez ponowne wykorzystywanie należy rozumieć wykorzystywanie przez osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, czyli użytkowników informacji sektora publicznego, w celach

komercyjnych lub niekomercyjnych innych niż pierwotny publiczny cel, dla którego informacja została wytworzona (art. 2 ust. 1 i 2 nowej ustawy).

Krąg podmiotów uprawnionych został określony bardzo szeroko, gdyż prawo do ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego przysługuje każdemu. Inaczej sprawa przedstawia się, jeżeli chodzi o podmioty zobowiązane, gdyż zgodnie z art. 4 nowej ustawy przepisów jej nie stosuje się do informacji sektora publicznego, będących w posiadaniu wyszczególnionych w tym artykule rodzajów jednostek i instytucji, chyba że informacje te stanowią informacje publiczne podlegające udostępnieniu w „Biuletynie Informacji Publicznej”.

Ustawodawca zastosował w tym przypadku formułę „wyjątku od wyjątku”, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia bibliotek. W wykazie, zawartym w art. 4 nowej ustawy, w stosunku do wymienionych w nim rodzajowych kategorii podmiotów wprowadzono mianowicie zastrzeżenia, wskazujące, że wynikające z tego przepisu wyłączenia nie obejmują tych kategorii w pełnym zakresie. Chodzi konkretnie o dwa punkty art. 4 nowej ustawy (pkt 2 i 3). W pierwszym z nich, obejmującym podmioty prowadzące działalność kulturalną w rozumieniu art. 2 ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, wyjątek zastosowany został m.in. do bibliotek publicznych w rozumieniu ustawy o bibliotekach. Z kolei w drugim z powyższych punktów, wskazującym uczelnie, Polską Akademię Nauk oraz jednostki naukowe w rozumieniu przepisów ustawy o zasadach finansowania nauki, wyjątek odniesiony został do bibliotek naukowych w rozumieniu przepisów ustawy o bibliotekach.

Przepisy nowej ustawy mają zatem znaczenie dla dwóch rodzajów bibliotek, czyli bibliotek publicznych oraz bibliotek naukowych, z tym że zgodnie z art. 4 pkt 4 nowej ustawy przepisów jej nie stosuje się do informacji sektora publicznego, będących w posiadaniu bibliotek naukowych, których organizatorami nie są jednostki sektora publicznego.

ZASADY UDOSTĘPNIANIA I PRZEKAZYWANIA INFORMACJI

Jeżeli chodzi o informacje sektora publicznego, to ze względu na ich dostępność mogą być one podzielone na dwa zakresy:

1) udostępnione w systemie teleinformatycznym, a w szczególności na stronie podmiotowej „Biuletynu Informacji Publicznej” podmiotu zobowiązanego lub w centralnym repozytorium informacji publicznej, o którym mowa w art. 9a ustawy o dostępie do informacji publicznej,

2) przekazywane na wniosek o ponowne wykorzystywanie.

Należy przy tym dodać, że podmioty zobowiązane, które udostępniają lub przekazują informacje sektora publicznego w celu ponownego wykorzystywania z użyciem systemów teleinformatycznych, są obowiązane do stosowania formatów danych oraz protokołów komunikacyjnych i szyfrujących określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 18 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2014 r. poz. 1114), jeżeli to możliwe w formacie przeznaczonym do odczytu maszynowego wraz z metadanymi (art. 10 ust.1 nowej ustawy).

Zasadą jest, że informacje sektora publicznego udostępnia się lub przekazuje w celu ich ponownego wykorzystywania bezwarunkowo oraz nieodpłatnie. Od zasady tej przewidziane zostały jednak istotne wyjątki.

Odnosnie do warunków, to podmiot zobowiązany określa warunki ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego, mających cechy utworu lub przedmiotu praw pokrewnych w rozumieniu przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych lub stanowiących bazę danych w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie baz danych, do których przysługują mu autorskie prawa majątkowe lub prawa pokrewne. W szczególności podmiot zobowiązany określa warunek dotyczący obowiązku poinformowania o nazwisku, imieniu lub pseudonimie twórcy lub artysty wykonawcy, jeżeli jest znany (art. 13 ust. 1 nowej ustawy).

W tym kontekście podnieść należy, że prawo do ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego podlega istotnym ograniczeniom, określonym w art. 6 nowej ustawy, uwzględniającym m.in. specyfikę działalności bibliotek. W szczególności prawo do ponownego wykorzystywania podlega ograniczeniu w zakresie informacji sektora publicznego, do których prawa autorskie i prawa pokrewne przysługują podmiotom innym niż podmioty zobowiązane oraz będących w posiadaniu muzeów państwowych, muzeów samorządowych, bibliotek publicznych, bibliotek naukowych lub archiwów, w przypadku gdy pierwotnym właścicielem autorskich praw majątkowych lub praw pokrewnych były podmioty inne niż podmioty zobowiązane, a czas trwania tych praw nie wygasł (art. 6 ust. 4 pkt 3 i 4 nowej ustawy).

Co prawda warunki ponownego wykorzystania mogą dotyczyć wyłącznie ustawowo określonych zakresów (por. art. 14 nowej ustawy). W przypadku m.in. bibliotek publicznych i naukowych katalog tych warunków jest jednak odpowiednio szerszy. Biblioteki publiczne i naukowe, w odróżnieniu od większości podmiotów zobowiązanych, mogą określać także inne warunki ponownego wykorzystywania ograniczające wykorzystywanie informacji sektora publicznego, a mianowicie:

1) w działalności komercyjnej lub na określonych polach eksploatacji, jeżeli dotyczą zbiorów o charakterze martyrologicznym oraz zawierają godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej Polskiej, a także herby, reprodukcje orderów, odznaczeń lub odznak honorowych, odznak lub odznak wojskowych bądź innych odznaczeń;

2) do działalności niekomercyjnej, jeżeli są powiązane z obiektami objętymi roszczeniami osób trzecich lub niebędącymi własnością podmiotu zobowiązanego (art. 14 ust. 2 nowej ustawy).

Natomiast biorąc pod uwagę kwestię ewentualnej odpłatności, biblioteka jako podmiot zobowiązany może nałożyć opłatę za ponowne wykorzystywanie, jeżeli przygotowanie lub przekazanie informacji w sposób lub w formie wskazanych we wniosku o ponowne wykorzystywanie wymaga poniesienia dodatkowych kosztów (art. 17 nowej ustawy). Co więcej biblioteka nie jest wyjątkowo obowiązana do tworzenia informacji sektora publicznego, ich przetwarzania w sposób lub w formie wskazanych we wniosku o ponowne wykorzystywanie oraz sporządzania z nich wyciągów, jeżeli spowoduje to konieczność podjęcia nieproporcjonalnych działań przekraczających proste czynności (art. 10 ust. 2 nowej ustawy).

PRZEKAZYWANIE INFORMACJI NA WNIOSEK

Zasady ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego przekazywanych na wniosek reguluje rozdział 5 nowej ustawy, w tym m.in. to, w jakich przypadkach wniosek w tym zakre-

sie jest składany, co powinien zawierać (art. 21 nowej ustawy) oraz w jakim terminie należy go rozpatrzyć.

Odnosnie do tego ostatniego, terminowego aspektu przewidziane zostały podobne reguły, jak w ustawie o dostępie do informacji publicznej, tzn. rozpatrzenie wniosku następuje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku, przy czym jeżeli wniosek o ponowne wykorzystywanie nie może zostać rozpatrzony w terminie 14 dni, podmiot zobowiązany zawiadamia w tym terminie wnioskodawcę o przyczynach opóźnienia oraz o terminie, w jakim rozpatrzy wniosek, nie dłuższym jednak niż 2 miesiące od dnia złożenia tego wniosku (art. 22 nowej ustawy).

Podobieństwo do zasad, dotyczących dostępu do informacji publicznej, przejawia się także w tym, że odmowa wyrażenia zgody na ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego następuje w drodze decyzji, podlegającej zaskarżeniu do wojewódzkiego sądu administracyjnego, przy uzupełniającym zastosowaniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego oraz ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (art. 25 nowej ustawy).

Należy przy tym wspomnieć, że do bibliotek nie znajduje zastosowania zasada, wyrażona w art. 23 ust. 6 zdanie 1 nowej ustawy, przewidująca, że w przypadku odmowy wyrażenia zgody na ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego ze względu na prawa wyłączne (prawa własności intelektualnej), w tym prawa autorskie i prawa pokrewne, przysługujące podmiotom innym niż podmiot zobowiązany, podmiot zobowiązany wskazuje osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która posiada prawa własności intelektualnej, jeżeli jest znana, albo licencjodawcę, od którego podmiot zobowiązany uzyskał dany przedmiot praw własności intelektualnej.

RAFAL GOLAT

Jadwiga Piotrowska

11.09.1928 – 22.04.2016

22.04.2016 r. zmarła Jadwiga Piotrowska, emerytowana dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Łodzi (ob. Centrum Informacyjno-Biblioteczne Uniwersytetu Medycznego). Urodziła się 11.09.1928 r. w Kolonii Olsza (gmina Mroga, pow. Brzeziny, woj. Łódź). Podczas okupacji niemieckiej, w 1942 r. ukończyła Szkołę Podstawową w Rogowie. Naukę kontynuowała na tajnych kompletach gimnazjalnych, pracowała przemysłowo przy budowie niemieckiego lotniska. Po zakończeniu II wojny światowej kontynuowała naukę w Gimnazjum i Liceum Społecznym w Łodzi, gdzie w 1947 r. otrzymała świadectwo dojrzałości. W roku akademickim 1947/48 rozpoczęła studia polonistyczne na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Łódzkiego; po dwóch latach wybrała specjalizację bibliotekarską, otrzymała wówczas stypendium Naczelnej Dyrekcji Bibliotek. W 1952 r. uzyskała magisterium na podstawie pracy *Łódzkie biblioteki naukowe po II wojnie światowej* przygotowanej pod kierunkiem prof. Jana Muszkowskiego. Jako studentka podjęła pracę biurową w Centralnym Zarządzie Przemysłu Włókienniczego w Łodzi (1948-49). Od 1.10.1951 r. związała swoją drogę zawodową z Biblioteką Główną Akademii Medycznej w Łodzi, gdzie zajmowała stanowiska od bibliotekarza do starszego kustosa dyplomowanego. Była kierownikiem Czytelni Naukowej (1959-77), Oddziału Udostępniania Zbiorów (1977-79), zastępcą dyrektora Biblioteki Głównej (1979-82). W 1982 r. została p.o. dyrektora, a od 1984 r. do przejścia na emeryturę w 1990 r. była dyrektorem. W latach 1991-97 założyła i kierowała Biblioteką Katedry Onkologii AM.

Jadwiga Piotrowska prowadziła prace badawcze z zakresu bibliotekarstwa, bibliografii i biografistyki. Od 1972 r. wydawała *Bibliografię dorobku piśmienniczego pracowników Akademii Medycznej w Łodzi*, opracowała spisy publikacji profesorów Franciszka Vetulaniego i Stanisława Cwynara. Ogłosiła publikam 30 pozycji. Zajmowała

się dydaktyką, prowadziła wykłady i ćwiczenia z „Podstaw naukowej informacji medycznej” dla pracowników Uczelni i z „Przysposobienia bibliotecznego” dla studentów I roku wszystkich kierunków studiów Uczelni. Była opiekunem wakacyjnych praktyk studentów bibliotekoznawstwa oraz praktyk zawodowych pracowników bibliotek naukowych. Organizowała w Bibliotece wystawy okolicznościowe, ekspozycje nowych nabytków i darów wydawnictw zwartych i ciągłych oraz zbiorów specjalnych, oprowadzała wycieczki. Brała udział w spotkaniach dyrektorów bibliotek resortu zdrowia i opieki społecznej, łódzkich bibliotek naukowych. Uczestniczyła w ogólnopolskich Konferencjach Problemowych Bibliotek Medycznych, III Konferencję zorganizowała w Łodzi w dniach 15-16.09.1983 r. W 2009 r. wystąpiła z referatem na XXVII Konferencji. W czerwcu 2015 r. J. Piotrowska uczestniczyła w I Zjeździe Absolwentów łódzkich studiów bibliotekoznawczych, podzieliła się z obecnymi wspomnieniami o prof. J. Muszkowskim i swoich czasach studenckich. Znajdą się one w przygotowywanej publikacji.

Była członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, w latach 1982-90 zasiadała w Senacie AM i w Senackiej Komisji Badań Naukowych i Współpracy z Zagranicą.

Została odznaczona m.in. Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Pamiątkowym Akademii Medycznej w Łodzi. Wielokrotnie wyróżniana nagrodami JM Rektora AM. J. Piotrowska była szanowana i ceniona przez władze Uczelni i pracowników.

4 maja 2016 r. na łódzkim Cmentarzu Żrzew w imieniu Uniwersytetu Medycznego i kolegów z Biblioteki pożegnał Ją dr Ryszard Żmuda.

Dr MAGDALENA RZADKOWSKA

■ SPOTKANIE ZESPOŁU DS. BIBLIOGRAFII REGIONALNEJ ZG SBP

W dniach 6-7 czerwca 2016 r. w Dolnośląskiej Bibliotece Publicznej im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu odbyło się 35. Ogólnopolskie Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej ZG SBP – „Nowe narzędzie indeksowania w bibliografii regionalnej”. W spotkaniu uczestniczyło 80 pracowników z 47 bibliotek publicznych, naukowych, pedagogicznych i Biblioteki Narodowej. Na konferencji były prezentowane nowe rozwiązania w opracowaniu rzeczowym dokumentów w bibliografii regionalnej. Znaczną część spotkania poświęcono deskryptorom Biblioteki Narodowej. W trakcie obrad wskazywano na dostosowanie opracowania rzeczowego do oczekiwań współczesnego użytkownika biblioteki. Rozmawiano także o rozwoju bibliotek w kontekście „googlowania kultury”. Na przykładzie systemu SOWA analizowano możliwości wprowadzenia ułatwień w wyszukiwaniu informacji. Przedstawiono regionalne zasoby cyfrowe jako narzędzia ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego, udostępniania rzadkich, zabytkowych publikacji oraz ułatwienia dostępu do zasobów naukowych. Bibliografie regionalne zajmują w zasobach cyfrowych znaczące miejsce. Omówiono projekty realizowane w województwie opolskim, łódzkim i dolnośląskim. Uczestnicy spotkania zapoznali się ze zmianami w systemie opracowania Bibliografii Małopolski i wdrażaniem Wojewódzkiego Systemu Bibliografii Regionalnej. Interesujące okazały się wyniki badań ankietowych mające na celu zbadanie oczekiwań użytkowników bazy bibliografii regionalnej. Swoje osiągnięcia przedstawiły biblioteki w Wałbrzychu, Zgorzelcu i Legnicy.

■ ZEBRANIE ZARZĄDU SEKCJI BIBLIOTEK MUZYCZNYCH SBP

24 czerwca 2016 r. w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy – Bibliotece Głównej Województwa Mazowieckiego odbyło się drugie w br. Zebranie

Zarządu Sekcji Bibliotek Muzycznych SBP – Polskiej Grupy Narodowej IAML. Przedmiotem obrad były m.in. przygotowania do planowanej na 1-2 grudnia 2016 r. konferencji „Archiwa i spuścizny kompozytorskie w zbiorach bibliotek polskich” w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie oraz działalność międzynarodowa Sekcji. Omówiono przebieg tegorocznych wyborów do Zarządu Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych IAML. Przewodniczący Sekcji Stanisław Hrabia został wybrany Przewodniczącym IAML kolejnej kadencji. Przez najbliższy rok będzie pełnił w Zarządzie IAML funkcję Prezydenta-elekta. Zarząd omówił także przygotowania polskich reprezentantów w tegorocznym Kongresie IAML w Rzymie (3-8 lipca 2016) oraz do organizacji Kongresu IAML w Polsce. Zarząd Sekcji Bibliotek Muzycznych SBP pragnie wystąpić do IAML z inicjatywą organizacji Kongresu IAML w Krakowie w 2019 r. Polska dwukrotnie była gospodarzem Konferencji IAML – w 1966 r. zorganizowanej w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego i w 2005 r. w Bibliotece Narodowej w Warszawie.

Omówiono prace na rzecz uwidocznienia polskich czasopism muzycznych w polskich bibliotekach cyfrowych oraz promocyjną działalność Sekcji.

■ PATRONATY SBP

SBP objęło patronatami „Przegląd pasji twórczych bibliotekarzy: 13. wystawa krajowa” zorganizowaną przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Żarach (10 maja – 10 czerwca 2016 r.), Gminną Bibliotekę Publiczną Gminy Żary z siedzibą w Bieniowie (15 czerwca – 15 lipca 2016 r.) i Koło Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz V edycję Nadmorskiego Pleneru Czytelniczego, (29-31 lipca 2016 r.) na Bulwarze Nadmorskim im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdyni. Organizatorem tej imprezy było Miasto Gdynia we współpracy ze spółką Targi Książki. Również Książnica Podlaska im. Ł. Górnickiego w Białymstoku wspólnie z Miejską Biblio-

teką Publiczną w Choroszcy, Starostwem Powiatu Białostockiego oraz SBP Oddział w Białymstoku (które patronowało przedsięwzięciu) zorganizowała spotkanie (10 czerwca 2016 r.) podsumowujące powiatową akcję poszukiwawczo-wywiadowczą „Podwórkowe przypowieści powiatu białostockiego

go w przysłowia i powiedzeniach”. Akcja miała na celu zgromadzenie często zapomnianych i nieodrębnianych już powszechnie przysłów i powiedzeń z terenu gmin powiatu białostockiego.

MARZENA PRZYBYSZ

Informacje dotyczące działalności Stowarzyszenia dostępne są także na <http://www.sbp.pl/sbp/dzialalnosc>

POSTAKTUALIA

W tym miejscu robię to bardzo rzadko. Otóż chciałbym Państwa namówić na przeczytanie – dostępnej nieodpłatnie w sieci – monografii *O potrzebie edukacji medialnej w Polsce*. Niekoniecznie całej, bo to ogromne **tomisko** i publikacje w takich rozmiarach z ekranu czyta się koszmarnie. Poza tym pomieszczone tam teksty są różnej jakości: mizernej też. Całkowicie arbitralnie rekomenduję więc dwa, zbieżne tematycznie opracowania. Jedno autorstwa **prof. Piotra Francuza** z KUL (oraz Jolanty Pisarek), a drugie – **prof. Krystyny Szafraniec** z UMK w Toruniu. Są ważne dla każdego, kto zajmuje się pośrednictwem – powiedzmy, że również bibliotecznym – w komunikacji digitalnej oraz piśmienniczej.

Zwraca się tam uwagę na istotne ograniczenia poznawcze w sieciowym odbiorze treści, tak za sprawą mocno ikonicznej (obrazowej) i nieuporządkowanej, mozaikowej natury przekazu, jak też pośpiesznego, zdyszanego odbioru. Trzeba bowiem równocześnie wydobywać, rozkodować i przyswajać treści rozproszone, zatem wielozadaniowo – bez koniecznej koncentracji oraz finalnej refleksji. W rezultacie rozumienie przejętych treści jest byle jakie i fragmentaryczne, a zapamiętywanie tym bardziej szczałkowe oraz krótkotrwałe. Tak chętnie podkreślana internetowa interaktywność ma głównie charakter techniczny i manualny, a dodatkowo ubierniają wyszukiwarki. Jak napisano w konkluzji: komunikacja cyfrowa wcale nie poprawia edukacji, jeżeli jest formą kształcenia **wyłączną**.

To nie jest votum nieufności dla internetu ani dla komunikacji medialnej w ogóle, a tylko zwrócenie uwagi na inną efektywność umysłu przy (mozaikowym) odbiorze treści z sieci, oraz (linearnym) z piśmiennictwa. Co wobec tego trzeba odmiennie stosować: internet dla informacji, piśmiennictwo zaś dla myślenia – że to tak w dużym uproszczeniu streszczę. Natomiast na pewno **nie** jedno **zamiast** drugiego w ogóle.

Kiedy w swoim czasie, śledząc zagraniczne badania neuronaukowe, zasygnalizowałem mniej więcej coś podobnego, zostałem publicznie nazwany **idiotą**. Może to i prawda, lecz teraz wygląda na to, że takich **idiotów** jest znacznie więcej.

Kiedy więc patrzy się na szaleńcze trendy do zastępowania cyfrowo wszystkiego, co choćby tylko lekko pachnie piśmiennictwem i wdrażanie e-podręczników na zasadzie **wyłączności**, to trudno nie myśleć o tym z niepokojem. W świetle tego, co powyżej, przydałaby się mianowicie większa ostrożność i rozważa w postępowaniu, a przede wszystkim wykorzystywanie środków komunikacji zgodnie z ich naturą i równoległe. Na razie bowiem za mało wiemy o mentalnych procesach odbioru treści, żeby ogłaszać zagładę jednych form komunikowania i wyłączność innych. A pomyłki w tym zakresie mają skutki dramatyczne.

JACEK WOJCIECHOWSKI

BIBLIOTEKARZ

Czasopismo wydawane przez
Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich

Rada Redakcyjna:

Jadwiga KONIECZNA (przewodnicząca),
Helena BEDNARSKA, Sylwia BŁASZCZYK,
Stanisław CZAJKA, Andrzej DĄBROWSKI,
Małgorzata JEZIEŃSKA, Ryszard TURKIEWICZ

Redaktor naczelna:

Elżbieta STEFAŃCZYK
(tel. 600-433-877; e-mail: e.stefanczyk@sbp.pl,
e.stefanczyk@onet.pl)

Zastępca redaktora naczelnego:

Barbara BUDYŃSKA
(tel. 507-622-572; e-mail: b.budynska@sbp.pl)

Sekretarz redakcji:

Marzena PRZYBYSZ
(tel. 697-790-802; e-mail: m.przybysz@sbp.pl)

Redaktor techniczny:

Elżbieta MATUSIAK

Opracowanie graficzne i łamanie:

Robert LIS

Tłum. na jęz. angielski:

Małgorzata WALESZKO

Projekt graficzny:

Tomasz KASPERCZYK

Honoraria autorskie:

Małgorzata HOŁODOWICZ
(tel. 22 608-28-23; e-mail: finanse@sbp.pl)

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania
redakcyjnego i skracania tekstów.

Wydawnictwo Stowarzyszenia
Bibliotekarzy Polskich
00-335 Warszawa,
ul. Konopczyńskiego 5/7,
tel. 22 827-52-96
www.sbp.pl

Marta LACH – Z-ca Dyrektora Biura ZG SBP ds. wy-
dawnictw tel. 22 827 08 47, e-mail: m.lach@sbp.pl

Janusz NOWICKI – Doradca ds. wydawniczych
tel. 22 827-52-96, e-mail: wydawnictwo@sbp.pl

Konto SBP: Credit Agricole Bank Polska S.A.

46 1940 1076 3122 4176 0000 0000

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c.,
Kozierki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki

Nakład: 1250 egz. ISSN 0208-4333. Indeks 352624

WARUNKI PRENUMERATY „BIBLIOTEKARZA”

„Bibliotekarz” dostępny jest w prenumeracie i w bez-
pośredniej sprzedaży w Biurze ZG SBP. Koszt prenumeraty
w 2016 r. to 180 zł. Zamówienia na czasopismo można składać
w ciągu całego roku, od dowolnego numeru pisma:

- za pośrednictwem e-sklepu SBP, pod adresem www.sbp.pl/prenumerata,
- telefonicznie pod numerem (22) 825 50 24 oraz (22) 608 28 26,
- faxem pod numerem (22) 825 50 24,
- e-mailem na adres: sprzedaz@sbp.pl,
- listownie na adres: Dział Sprzedaży SBP, Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa.

Czasopismo dostępne jest także w wersji elektronicz-
nej w serwisie IBUK oraz IBUK Libra <http://www.ibuk.pl/fiszka/151684/bibliotekarz.html>

Przy zamówieniu większej liczby egzemplarzy
proponujemy następujące rabaty:

- 2-6 egzemplarzy – 20%,
- 7-9 egz. – 25%,
- 10 i więcej egz. – 30%.

„Bibliotekarz” za lata 1991-2012 jest dostępny online w Archi-
wum Cyfrowym SBP (www.sbp.pl/wydawnictwa/archiwum_cyfrowe) oraz w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej
(<http://kpbcc.umk.pl/dlibra/publicat-ion?id=17777>).

Numery archiwalne (od 2010 roku) do nabycia pod adre-
sem: www.sbp.pl/sklep/bibliotekarz

Numery archiwalne (do 2012 roku) dostępne są bezpłatnie
w Archiwum Cyfrowym SBP: www.sbp.pl/archiwumcyfrowe

Ważne dla Autorów publikujących w „Bibliotekarzu”

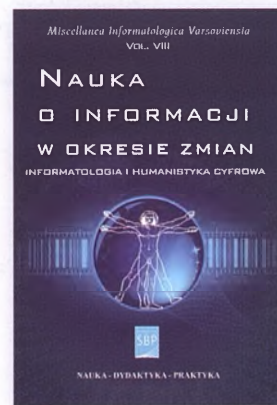
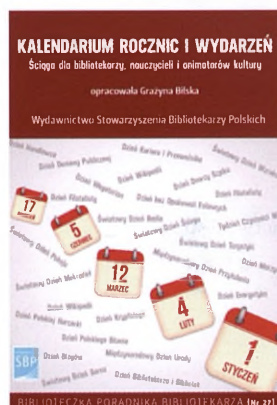
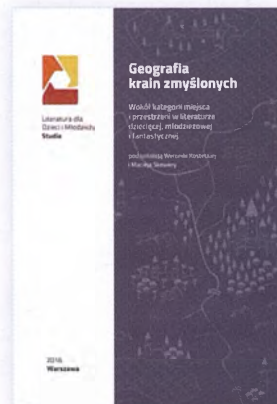
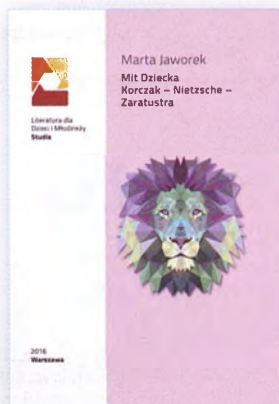
Autorzy pragnący publikować swoje teksty w „Biblioteka-
rzu” proszeni są o:

1. Przesyłanie tekstów w plikach w programie Word w for-
matach DOC lub RTF (odstęp 1,5 między wierszami), wy-
kresy i tabele w programie Excel, a zdjęcia w formacie
JPG w rozdzielczości 300 dpi na adres Wydawnictwa SBP
(wydawnictwo@sbp.pl) lub bezpośrednio do redaktora
naczelnego na adres: e.stefanczyk@sbp.pl. Teksty
i fotografie powinny być podpisane.
2. Dołączanie do przysyłanych materiałów danych nie-
zbędnych do wypłacenia honorarium oraz odprowa-
dzenia podatku od honorarium do urzędu skarbowego.
W tym celu oprócz imienia i nazwiska należy podać:
 - datę i miejsce urodzenia,
 - imiona ojca i matki,
 - adres domowy,
 - telefon kontaktowy, e-mail,
 - PESEL,
 - NIP,
 - nazwę i adres właściwy dla autora ze względu na
miejsce zamieszkania urzędu skarbowego,
 - numer konta osobistego w banku do przeказа-
nia honorarium.
3. Stopień lub tytuł naukowy oraz miejsce pracy i pełnio-
na funkcja do umieszczenia w notce o autorze.
4. Oświadczenie Autora o wyrażeniu zgody na bezpłatne
publikowanie danego tekstu w internecie w związku
z digitalizacją „Bibliotekarza”.

NOWOŚCI WYDAWNICTWA SBP

Zapraszamy do sklepu (<http://www.sbp.pl/sklep>)

**Zapraszamy na
11. Forum Młodych Bibliotekarzy
15-16 września 2016 r.**

**11. FMB
OPOLE 2016**

**W BIBLIOTECE
WSZYSTKO GRA!**

11fmbopole.wix.com/11fmb